Leto IV., štev. 54 | V Ljubljani, torek dne 6. marca 1923 | Poštnina paušalirana. Posamezna štev. stane 1 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 10— Din
za inozemstvo 20— „
Ogласi po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.
Podružnice:
Maribor, Barvarska ulica št. 1. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandr. cesta.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 5. marca.

Včasih so metode skoro bolj značilne nego načela. Posebno v politiki. Če hočeš prav spoznati politično stranko, proučuj njene metode z isto pazljivostjo, kakor njena načela. Zlasti metode v najhujšem boju.

Pribranimo si kritiko metod in metodic naših malih tekmovalk. Tudi naši komunisti so vedno enaki. Vse zanikati in v nič dajati, to znajo poleg njih tako konsekventno le še klerikalci. S tem kruhom pa se sestradane mase ne bodo dale dolgo pitati.

Novo potezo v našo politiko so sprožili radikali. Nasilje, denar, službe, izvanredna napredovanja, dopusti, lesne družbe, ordeni, krave iz transcedentalnih hlevov, volilna pisarna za trasiranje železnic, direktorska mesta, celo ministrske kandidature (ubogi Zuvanić tudi njegov ne eksistirajoči portfelj že podeljujejo drugim!), vse to so male genre-slike iz politične javne hiše, ki so jo sedaj tudi za «Kranjce» odprli radikali in v kateri so za «madame» nastavili osebe, ki se v tej službi očividno čutijo bolj domače nego v svojem zvaničnem poklicu. G. Kamenarović jim je kupil gramofon in komično ter tragično obenem je gledati vse te razne možake «radikale», kako plešejo v «salonu» ob njegovih zvokih. Plačane duše.

Epizoda radikalščine v Sloveniji je kakor kaplja gnoja. Naše ljudstvo je vendarle še zdravo in pošteno in ne bo podleglo infekciji. Izločilo bo še pravočasno te bacile.

Mnogo hujše se je zajedel klerikalizem. Zopet in ponovno je oni stari srednjeveški brezvestnež, ki je v božjo proslavo izumil in izvrševal torturo, ubijal, moril, zastrupljal — vse v znamenju Križanega. Nedavno je dr. Šusteršič razodel žgočo sramoto, da je bilo glavno glasilo SLS pred vojno plačano od avstrijske vlade. Prejemalo je Judeževe groše za izdajstvo narodnih interesov. «Slovenec» in ž njim cela SLS tega ne tajijo, perejo se le s tem, da valijo del krivde na drja. Šusteršiča. Tudi ne tajijo, da je njihov list za časa vojne bil organ Kriegspressequartierja, katerega ogabne intrige in zlobobni načrti tvorijo eno najsramotnejših poglavij žalostne vojne dobe. Ali sme taka stranka še sedaj govoriti v pošteni družbi? Ali v SLS nikdo ne čuti dolžnosti, da ustavi list, ki nosi ta grozni madež? Ali družba s samim škofom na čelu ne čuti, da je njena politika v očeh vsakega poštenjaka sumljiva? Gotovo čuti, toda tem predrznejše se obnaša! «Slovenec» piše, kakor da je on edini zastopnik pravega Slovenstva, mi pa smo — izdajalci!

Pri tem nam takorekoč vsak dan odkriva nove klerikalne grdobije. V nedeljo smo objavili odkritje voditelja krščansko - socijalnih železničarjev g. Beltrama, kako se plačujejo volilni stroški SLS. Ob priliki klerikalnih shodov se priredi v cerkvi «ofer» za kakšno pobožno svrho n. pr. za cerkev sv. Jožefa v Ljubljani. Ko je ljudstvo po primernem cerkvenem govoru omehčano, zazvenčklja cerkvena puščica ali pa se celo vernikom ponudi v poljub relikvija svetnika. In ljudje darujejo: za cerkev, za papeža, za uboge, za zvonove. Čim se ljudstvo razide, padejo hijene po plenu: govorniki zahtevajo potni strošek in dijeto, agitatorji bočejo nekaj za svoj trud, treba je odšteti tudi kak procent za glavno blagajno in šele ostanek gre za oznanjeni namen. Odkar so pred davnimi stoletji menihi prodajali po sejmih in cerkvah po tarifih odpustke za časne in večne kazni, ni bilo tako umazane igre z najnežnejšimi čustvi preprostega ljudstva! Strankarska bisaga SLS z grabežljivimi prsti pobira zadnje novčiče, ki si jih revna starka pritrga od ust ter jih položi na oltar v spas svoje čiste, naivne duše. Res, gosp. Beltram je storil javni morali pa tudi veri uslugo, ko je odkril to satansko tatvino.

Nič manjšo moralično propalost klerikalizma pa nam odkriva vest, ki smo jo v nedeljo objavili iz mariborskega okrožja: na klerikalnih volilnih škrinjah bo poleg imena Žebotov, Vesenjakov in njihovih tovarišev naslikan simbol krščanstva, velika podoba križa, na katerem je Kristus trpel in umrl za človeštvo . . . Ta križ je sedaj znova postavljen — na volilne plakate g. Žebota kot reklama za prodajalnico odpustkov. Kdor ni za Žebota, je proti svetemu križu! Proti znamenju božjega trpljenja, ki je, da je slika dovršena, zavito v trobojnico!

S tem je klerikalizem dosegel višek svojih zlorab na verskem polju. Že smo doživeli, da je bilo «Najsvetejše» izpostavljeno, da bi bil izvoljen gosp. Korošec. Na tisoče propovedi fanatičnih rimskih auzurjev kliče po kancelparagrafu, doživeli smo, da je duhovnik odrekel obhajilo hčerki, ker je oče napreden. A da je križ moral z oltarja dol v volilni lokal in na volilni plakat, tako poljuvali ga že dolgo niste, vi stekli derviši klerikalizma, dasi se že nad tisočosemsto let trudite, da s križa strgate Odrešenika.

Huda vam mora presti, da ste posegli po tem sredstvu. A če tudi 18. marca dosežete kak mandat več, bodite sigurni: Jugoslavija ni Avstrija. In če tudi imamo druge pojme o veri in o spoštovanju verskih znakov, križ vam otmemo, da ga ne boste več žalili ne nanj pljuvali.

Prve težkoče v Opatiji

BORBA ZA BAROŠ IN DELTO. — KRATKO PREKINJENJE KONFERENC. — DELEGACIJE PRIČAKUJEJO NOVIH INSTRUKCIJ.

Opatija, 5. marca. l. Včeraj ob 10. je imela paritetna komisija svojo četrto sejo, ki je trajala nad eno uro. Koncem seje se je izdal komunike nastopne vsebine: Paritetna komisija je imela danes sejo, na kateri se je nadaljevala razprava o določitvi mej, nakar so se seje odgodile do prihodnje srede. Med tem časom bodo eksperti obeh strani pripravljali materijal za prihodnje razpravljanje komisije.

Razprava o delimitaciji se je začela že v soboto; na nedeljski seji se je pokazala med zahtevami obeh delegacij tolika diferenca, da je bilo treba kratke delovne pavze. Jugoslovani niso bili zadovoljni z izpraznitvijo Sušaka, ker Italijani niso izpraznili obenem tudi Delte in Baroša. Zato je jugoslovanska delegacija zahtevala, da se nemudoma določi definitivna meja, pri čemer je prišlo do omenjenih velikih diferenc. Ker so ostale reške meje že določene, gre le še za Delto in Baroš.

Tako so prišla pogajanja komisije takoj in medias res, v srčje problema konference. Kakor hitro bo ta problem rešen, bo delo konference z lahkoto napredovalo.

Sušak, 5. marca. r. Italijanski delegat Gentili je včeraj popoldne odpotoval v Rim, da poroča italijanski vladi o poteku pogajanj z našo delegacijo. Poseben naš delegat bo odpotoval v Beograd s poročilom. Danes se pogajanja niso vršila, vršil pa se je razgovor med predsednikom naše delegacije dr. Rybařem in šefom italijanske delegacije Quartierijem o vprašanju meje. Vršijo se tudi razgovori o zadnjih dogodkih na Reki, da bi se z obeh strani v bodoče preprečile nepotrebne demonstracije.

Fašistovsko maščevanje za Sušak

RAZBOJNIŠKI NAPADI NA NAŠE LJUDI NA REKI.

Sušak, 5. marca. r. Na dan evakuacije, ko je bil Sušak v največjem slavju, so reški fašisti počakali ravnatelja Prve hrvatske štedionice Pucka ter ga z železnim drogom udarili po glavi, da se je takoj krvav zgrudil na tla. Karabinijerji mu niso pomagali, dasi so bili blizu. Razen tega je bilo napadenih tudi več drugih oseb pričo karabinijerjev, posebno mnogo gospodičen. Ob enajstih je prišla skupina fašistov na obalo ter z revolverji pretila proti Sušaku, zbežali pa so, ko je prišlo naše orožništvo. Naša policija je zastražila most na Reko. Tudi včeraj je prišlo na Reki do novih spopadov, tako da se je novi komandant na Reki sam zgražal. Danes so naši vojaki zatekli na Brajdici tri fašiste in našli pri njih bombe. Na italijanski strani vprizarjajo te dogodke kot reakcijo na manifestacije na Sušaku.

Na Sušaku je mir, življenje je neovirano in normalno. Železniški promet še ni vzpostavljen. Včeraj je dospel vlak, da preizkusi progo, pa se je takoj vrnil.

EVAKUACIJA DALMACIJE.

Beograd, 5. marca. n. Presbiro poroča: V tretji coni v Dalmaciji so doslej prišli v našo oblast kraji Pakoštani, Biograd, Pašman in Sale na Dolgem otoku. Predaja se vrši v najlepšem redu po določenem načrtu.

Nove velike priprave bolgarskih četašev

ALARMANTNE VESTI Z BOLGARSKE MEJE. — POLITIČNI CILJ KOMITAŠKE AKCIJE. — NIŠKA KONFERENCA.

Niš, 5. marca. p. Današnja konferenca med našimi in bolgarskimi delegati je trajala dopoldne in popoldne. Ko so se sklenile odredbe o čim jačji zaščiti meje, so razpravljali o posameznostih glede izvršitve teh odredb. Debata je bila zelo živahna ter so se je udeležili vsi delegati. Doseglo se je soglasje v vseh detajlih, ki pa se drže tajno. Vest o napadu komitašev v bregalniškem okrožju je napravila na konferenco zelo mučen vtis. Bolgari so izjavili, da je to delo njihove opozicije, ki je v zvezah z makedonstvujočim. Bolgarski delegati so se v ostalem držali dobro in lojalno, kakor prvi dan.

Beograd, 5. marca. g. Vsa javnost se bavi z novimi dogodki v okolici Štipa na bolgarski meji. Ker dobiva ministrstvo za notranje stvari vedno nova poročila o spopadih naših orožnikov z bolgarskimi komitaši, so se odposlala tjakaj večja ojačenja. Danes je prispelo do naše komisije v Nišu poročilo, da se je zbrala na meji pravcata vojska 1500 bolgarskih komitašev, ki so se razdelili v čete in da nameravajo na raznih krajih istočasno udariti preko naše meje. Radi tega se je v ministrstvu za notranje stvari vršila konferenca, kateri so prisostvovali tudi zastopniki vojnega ministrstva. Odločitve so tajne. V Nišu se nadaljujejo pogajanja med našo in bolgarsko delegacijo o zavarovanju meje, sklepi o tem pa se niso objavili.

Beograd, 5. marca. r. Po dosedanjih podatkih o delovanju bolgarskih komitašev se komitaška akcija mora dovesti v zvezo s politiko posebnega značaja, ki je usmerjena na to, da se do dneva volitev na jugu izzivajo čim večje zmede. Komitaši iz Čustednila so začeli agitirati s tem, da so bolgarski člani delegacije imeli baje uspehe v Nišu glede avtonomije Macedonije.

Izgube komitašev.

Beograd, 5. marca. g. Iz Štipa je došlo poročilo, da so se dne 3. t. m. vršile na nekaterih obmejnih krajih pravcate bitke. Na strani komitašev je samo v eni vasi padlo 27 komitašev. Tudi na naši strani so izgube, toda ne tako velike, kakor so na strani komitašev.

Poljska in Francija

Varšava, 5. marca. Sinoči se je zglasil francoski poslanik pri ministrskem predsedniku Sykorskemu in mu izročil pismo Poincaréja, v katerem mu obširno obrazložuje splošen politični položaj s posebnim ozirom na francosko - poljske odnošaje. Zaeno mu daje nekaj zagotovil o osiguranju poljskih vzhodnjih meja. Šef v zunanjem ministrstvu Lukaczewicz bo odšel te dni v Pariz, da izroči posianiški konferenci predloge o rešitvi sporov na poljski vzhodnji granici.

Volilna borba

Beograd, 5. marca d. Volilna borba je v polnem razmahu. Beograd se je izpraznil, ker so odšli vsi ministri, razun dveh, treh, na volilno agitacijo, ž njimi pa tudi nešteti agitatorji. Nekatera ministrstva so kakor izumrla, ker imajo vsi radikalski uradniki dopuste in agitirajo po provinci.

Beograd, 5. marca. g. Protić je imel v Novem Sadu veliko zborovanje, ki je poteklo jako burno. Govoril je o uradniškem vprašanju in je zahtevni revizijo ustave. Nastal je prepir in Protić ni mogel končati svojega govora. Protić se je na shodu močno prehladil in ne more iz sobe. Izjavil je, da se do volitev sploh ne udeleži nobenega zborovanja več.

PO SPORAZUMU Z AVSTRIJO.

Dunaj, 5. marca. j. «Oesterreichische Revue» poroča, da so se vršila danes v finančnem ministrstvu pod predsedstvom ministerijalnega svetnika dr. Schönberga pogajanja med zastopniki bank, hranilnic zavarovalnih družb in drugih gospodarskih podjetij, ki so se tikala v Beogradu doseženih uspehov v razmerju med Avstrijo in Jugoslavijo. Specielne debate so se vršile o obveznostih v stari kronski veljavi, o izročitvi sekvestrov in o medržavnih podjetjih.

Skrajna napetost med Francijo in Nemčijo

NOVE VAŽNE FRANCOSKE ZASEDBE. — RAZBURJENJE V BERLINU. — USODNA SEJA PARLAMENTA.

Berlin, 5. marca. l. Francoske čete so v soboto zjutraj prekoračile most čez Reno pri Maxenu, odkoder so korakale proti Karlsruhe in so zasedle vse urade v Karlsruhe, Mannheimu in Darmstadtu, da bodo lažje izvajale kontrolo nad carino. Izolacija renskega pristaniščnega ozemlja s središčem v Mannheimu od Nemčije je sedaj popolna. Novozasedena cona obsega tudi prometni kanal z Neckarjem. Vse eksportirano in importirano nemško blago, ki se vozi po Reni ali Neckarskem kanalu, bo odslej podvrženo francoski 10 odstotni carini.

Razburjenje v Nemčiji je nepopisno. Kancelar Cuno je sklical sporazumno s predsednikom Reichstaga za torek popoldne izredno sejo parlamenta. Govori se o bližnjem prekinjenju diplomatičnih zvez med Nemčijo in Francijo ter Belgijo. Nemškonacionalni poslanec Hergt je izjavil v nekem razgovoru: «Obup Nemčije mora sedaj eksplodirati. Bojevali bomo boj, kakršnega svet še ni videl. Perfidni vpadniki ne smejo dobiti niti koščka našega premoga. Poziviam ves narod na boj!»

Berlin, 5. marca. j. **Jutri ob petih bo govoril državni kancelar Cuno v zbornici. Po njegovem govoru bo seja zaključena; v sredo se bo državni zbor posvetoval o dnevnem redu, pri čemer bo imel zunanji minister izčrpen ekspoze o zunanjem položaju, ki mu bo sledila debata o zunanjem etatu.**

Berlin, 5. marca. j. Alarmantne vesti povodom sklicanja nemškega državnega zbora so, kakor zatrjuje «Vossische Zeitung» brez podlage. Državni kancelar je res odložil svoje za nedeljo nameravano potovanje na Bavarsko, da poda zaradi novega položaja, ki je nastal vsled zopetnih zasedb po Francozih, obširno izjavo, ki bo naznačila splošne smernice nemške politike, za katero odgovarja državni kancelar sam. Jutrišnji državni zbor bo v obširnem manifestu protestiral proti novim francoskim represalijam.

Kakor izvaja «Vossische», ni pričakovati, da bi Cuno sledil zahtevi skrajnih nacionalistov in nudil z eventualnim prekinjenjem diplomatičnih stikov Franciji priliko, da odgovori ponovno s protiukrepi, temveč bo skušal objasniti nemško stališče in razglasiti nemške protipredloge, ki naj pospešijo skorajšnjo razmotanje krize.

Tudi v diplomatičnih krogih na te vesti ne polagajo važnosti, ker bi tak sklep Nemčije značil le utrditev Poincarejevega stališča. Saj je baziral dosedaj vsak ukrep Francije na posameznih sklepih nemške vlade, ki jih je sedaj navajal Poincare za dokaze o nujni potrebi, da se je ruhrsko ozemlje zasedlo. Mnogi francoski krogi, med njimi posebno ekstremni nacionalisti, bi ukinjenje diplomatičnih odnošajev z veseljem pozdravili, ker bi na ta način nemški protipredlogi, ki po zagotovilih z nemške strani oznanujejo zasedbo ruhrskega ozemlja v tej obliki za brezmiselno, ne prišli nikdar v javnost. Večina pa bi sprejela ta korak Nemčije iz obžalovanjem, ker bi na ta način ne bilo več prilike, da se prično pogajanja, ki pa jih mora sprožiti Nemčija. Poleg tega bo mogoče doseči trajen mir le na podlagi pogajanj, ne pa na podlagi diktata.

Monakovo, 5. marca. s. Promet v Pfalzu počiva. V okraju Ludwigshafen so Francozi s silo izgnali uradnike in delavce iz službenih prostorov, ker so se uprli francoskemu povelju. Uradna stanovanja morajo biti do 8. marca izpraznjena, sicer bodo stanovalci izgnani.

FRANCOSKA UTEMELJITEV NOVIH ZASEDB.

Pariz, 5. marca. l. Francoska vlada je potom svojega odpravnika v Berlinu naznanila nemški vladi, da je dala zasesti Karlsruhe, Mannheim in Darmstadt vsled silne škode, katero so povzročili Nemci v Herneu, kjer so potopili v kanal dva parnika da bi preprečili plovbo po kanalu in z njo francoski carinski dobiček na izvoženem in uvoženem blagu. V odškodnino zato so Francozi sedaj zasedli pristaniščni teritorij Mannheim-Karlsruhe-Darmstadt.

FRANCOSKA PRESOJA POLOŽAJA

Pariz, 5. marca. j. Vsi listi prinašajo vesti o nenadnem vpoklicu državnega zbora in trdijo, da bo Nemčija jutri prekinila diplomatične odnošaje s Francijo in Belgijo. Večina tem vestem ne verjame, ker bo nemška vlada nerada nudila Franciji novih povodov, da poseže po še energičnejših ukrepih, temveč meni, da bo državni kancelar Cuno porabil to priliko, da javno sporoči oficielne nemške protipredloge ki bi povzročili nato kako angleško-amerikansko intervencijo.

POLOŽAJ V BOCHUMU.

Bochum, 5. marca. s. Položaj v mestu je nespremenjen. Francozi so notranje mesto zaprli. Vsa varnostna policija je razpuščena in nadomeščena z občinsko Glavni kolodvor je zaseden. Železniški promet v essenskem in bochumskem okraju je zelo omejen.

Položaj v Angori

PARLAMENTARNA BORBA SE NADALJUJE. — KEMAL PAŠA PRIDOBIVA ZOPET NA TERENU.

London, 5. marca. s. (»Reuter»). Po zadnjih vesteh iz Angore bi utegnila narodna skupščina v Angori sprejeti vladni predlog lausannskega osnutka mirovne pogodbe s premeno nekaterih gospodarskih in financielnih določb. Splošno so mnenja, da ne bo treba sklicevati nove mirovne konference in se bodo pogajanja nadaljevala diplomatičnim potom.

Carigrad, 5. marca. j. Kakor poročajo listi, bo angorska narodna skupščina v treh dneh končala posvetovanja o mirovni pogodbi. Prevladuje mnenje, da bo sprejet odgovor, ki je bil v obliki spomenice izročen zaveznikom, z veliko večino. Narodna skupščina je dne 3. marca izvolila novo komisijo za zunanje zadeve, pri čemer je ostal najhujši ekstremist prejšnjega odbora v manjšini.

London, 5. marca. j. Kakor doznavajo je lord Curzon pripravljen razpravljati o spremembah v vprašanju reparacijskih plačil med Grčijo in Turčijo in garancij za inozemce in gospodarskih pogodb. Nikakor pa Anglija ne pristane na obširno čitanje lausannskega osnutka ali na povrnitev Karagača in Mezopotamije.

London, 5. marca. s. «Daily Telegraph» piše: Optimizem, ki se raznaša v zadnjih dneh v oficielnih angorskih krogih se je zelo spremenil. Kakor izgleda, bodo spremembe v mirovni pogodbi širokopotezne in bo treba v kratko določenem roku sklicati novo mirovno konferenco.

UPOR V SIRIJI.

London, 5. marca. s. «Wolffov urad» poroča iz Carigrada, da se je v okolici Aleppa v Siriji uprlo prebivalstvo proti francoskemu moštvu, pri čemer je bilo pet francoskih vojakov ubitih. Zveza z okoliškimi mesti je pretrgana.

Horthy in kraljevska krona

Beograd, 5. marca. r. Pravda poroča: Nedavno so listi zabeležili vest, da se bo Horthy v kratkem proglasil za madžarskega kralja. Povodom teh vesti je madžarska vlada izdala demanti. Sedaj se javlja iz Budimpešte tolmačenje tega komunikeja v peštanskih krogih. Po tem tolmačenju navedeni komunike niti ni demantiral vesti o Horthyjevi nameri, da se proglasi za madžarskega kralja, temveč je madžarska vlada priznala, da je vprašanje madžarskega kralja zelo važno vprašanje, ki se sedaj tako dolgo ne more reševati, dokler Madžari ne bodo dosegli v inozemstvu več simpatij in prijateljstva, t. j. dokler v zunanji politiki ne bodo jačji kakor so sedaj.

Najboljši slovenski dnevnik je „Jutro“!

SREDNJEEVROPSKA VALUTNA UNIJA?

Dunaj, 5. marca. s. «Wiener Allgemeine Zeitung» poroča, da se je v češkoslovaški trgovski zbornici na Dunaju v prisotnosti češkoslovaškega poslanika dr. Krofte govorilo tudi o vprašanju valutne unije med Češkoslovaško in drugimi srednjeevropskimi državami. Tudi predsednik Masaryk tej misli baje ni nasproten.

PRETEPI NA DUNAJSKI UNIVERZI.

Dunaj, 5. marca. l. Neka neorganizirana skupina dijakov je skušala uvesti via facti na univerzi in tehniški visoki šoli numerus clausus. Zaprla je židovskim in inozemskim dijakom dohode v predavalnice. Prišlo je celo do pretepov. Ker pa akademska društva in oblasti niso podpirale njih zahtev, je akcija po eno urnem trajanju končala brez uspeha.

Javni nameščenci in vpokojenci!

Za volitev narodnega poslanca dne 18. t. m. v Ljubljani se je ustanovil **Napredni blok**, ki je določil kot kandidata gospoda Jožefa Reisnerja, kot njegovega namestnika pa gospoda dr. Vladimirja Ravniharja.

Z imenovanjem kandidata je **Napredni blok** dokazal, da smatra kot najnujnejšo in najvažnejšo nalogo bodoče Narodne skupščine vzakonjenje enotne in času primerne službene pragmatike za državne uslužbence in vpokojence.

Da čujemo podrobno poročilo kandidata o tem vprašanju, sklicuje Napredni blok

volilni shod javnih nameščencev in vpokojencev

ter Vas vabi, da se tega shoda zanesljivo udeležite.

Shod se bo vršil **v dvorani Kazine v četrtek, dne 8. marca ob 20. uri.**

V Ljubljani, dne 5. marca 1923.

Predsedstvo Naprednega bloka.

Gospod Stojadinović v Mariboru

Radikalni radikalski fiasko. Grožnje Nemcem.

Maribor, 4. marca.

Maribor že dolgo ni doživel takega tingeltangela kot je bil v nedeljo dopoldan na radikalskem shodu v dvorani Kazine. Shod je otvoril dr. Graselli, vodja državnega pravdništva, ki ima sedaj radikalski agitacijski dopust.

Kot prvi govornik je nastopil finančni minister Stojadinović. Vsebina njegovega govora je bila ta, da je edino radikalska stranka močna in zmožna voditi državno usodo. Kdor je torej za državo, mora po tej logiki stopiti v radikalsko stranko! Važnejši je bil oni del govora, kjer je v zadosti prazniční obliki preciziral sledeče stališče napram Nemcem:

V radikalski stranki je dovolj prostora za vse narodnosti, Slovence, Hrvate, Srbe, Nemce in Madžare, ki hočejo biti lojalni. Takšni državljani bodo našli vedno zaščito radikalske vlade. Kdor pa ima interese izven granice, ta ne more računati na podporo vlade in oblasti. Zato se minister čudi postavitvi posebne nemške kandidatne liste. Dne 18. marca pa se bo baje videlo, kdo ima interes izven granice in ta bo tudi čutil bič radikalske vlade!

Radikalci so torej hudo pikirani nad lojalno nemško-radikalsko kupčijo. Govor Stojadinovića, ki ga je prednašal zelo monotono ni vzbudil nobenega zanimanja. Tu in tam pa so že med Stojadinovićevimi izvajanji padali medklici, ki so naznanjali burjo.

Za ministrom je nastopil radikalski brezki kandidat dr. J. Drnovšek. Kot novinec je bil nepreviden in vsebina njegovega govora je bila sledeča: Gorje onim, ki se ne pridružijo nam, vsemogočnim radikalcem! Te izzivalne grožnje so takoj pokazale, da je v dvorani le peščica radikalcev. Bilo je okrog 30 železničarjev, bivših komunistov, ki jih je komandiral Nachtigall, v sredini dvorane pa sta bivši proletarec Slanovec in veleurzec Tavčar imela zbranih okrog sebe nekaj zvestih borcev. Vsa ostala množica, ki je polnila dvorano, je kandidatu od stavka do stavka odgovarjala z ogorčenimi medklici. Po celi dvorani razpostavljeni detektivi so skušali preprečiti medklice, pa ni nič pomagalo: ako so udušili enega, so se oglasili trije. Posebno ogorčeno je bilo uradništvo, ki je vse vprek klicalo: «Za podkupovanje imate milijone, za uradnike pa niti kruha!»

Ko je nastopil Jože Nachtigall, se je dvignil v dvorani pravi vihar: fej radikalec! prodal si se! kako si govoril še pred par dnevi! in podobno. Graselli je ves bled stopical sem in tja in hotel podati besedo še dr. Pfeiferju, ki bi imel govoriti o — valuti, pa ni prišel do besede. Tudi Ivan Hribar je hotel govoriti: stoječ v kotu je srdito gledal po dvorani, kjer je vriščalo, da ni bilo slišati nobene besede več. V tem šundru je izzvalo veliko veselost, ko se je na klic Živela Orjuna namestnik Hribar ves prestrašen dvignil s stola ter jadrno umaknil proti zidu.

Neslišno za zborovalce je g. Graselli naglo zaključil shod. Policija je otvorila za jaro gospodo stranska vrata iz gledališča, kjer je čakalo zunaj pet automobilov. Množica je medtem prišla izza ogla in obkolila avtomobile ironično vzpodbujajoč «radikalske veličine». Avtomobili so bili zastraženi od detektivov in policajev.

Atentat na g. Hribarja.

Naenkrat se je izvršil nenavaden atentat na Ivana Hribarja: dva detektiva sta mu njegov migljaj naenkrat zagrabila od zadaj malega dečka, ki je pravkar segel z roko za pas, in zakričala: «Revolver sem!» Deček je ves prebledel in iz doze, ki jo je držal v svoji nevarni atentatorski roki, so se mu raztresle po tleh — bombe v obliki cigaret. Občinstvo je bušilo v huronski smeh in med žvižgi in klici «Abzug radikali!» se je finančni minister odpeljal proti Murski Soboti...

Danes ves Maribor razpravlja o včerajšnji radikalni radikalski polomiji.

•

Neuspeh v Prekmurju

Živa slika radikalske korupcije.

Murska Sobota, 3. marca. Včeraj popoldne ob 3. se je pripeljal iz Maribora minister Stojadinović v Mursko Soboto. Na čelu njegovih agitatorjev je prišel tudi namestnik Hribar. Hišni posestniki so bili uradno pozvani, da razobesijo zastave — odzvalo se je le 6 (šest) madžaronov, pristašev radikalskega kandidata Benka.

Ob 4. popoldne je bil sklican v dvorani hotela Dobraj shod, ki je bil pičlo obiskan in še to seveda od pristašev drugih strank. Minister Stojadinović je nastopil jako nesrečno. Pod utisom vidno neprijateljskega razpoloženja v dvorani, je spregovoril le nekaj stavkov. Nato je nastopil kot volilni govornik g. Hribar (šef politične uprave!) ter je tolmačil (!), kar je Stojadinović povedal.

Hribarju je sledil Benko, katerega izvajanja so mestoma izzvala ogorčenje, mestoma pa veselost — pri narodnih poslušalcih pa občutek sramu. Benko je pel slavo radikalski stranki. Čeravno je že kot kandidat te stranke v posebni okrožnici zatrjeval, da je celo Radićeva boljša, je včeraj napovedoval, da bodo radikalci odpravili draginjo, povzdignili obrt in industrijo, «zlasti pa mesno industrijo». (Benko je, kakor znano, izvoznik živine in mesa.) Radikalci boljšajo neprestano našo valuto in njim se je zahvaliti, če so sedaj potisnjene v stran tiste stranke, ki so preprečevale svoboden izvoz živine in pšenice. Ogorčeno je zahteval korenito redukcijo uradništva ter hvalil radikale, koliko žrtvujejo na koncesijah in drugih prijateljskih uslugah ter se ne strašijo nobene žrtve!

Pri teh besedah je izbruhnilo splošno ogorčenje. Vsakdo je vedel, da misli Benko na denar, ki ga trosi radikalska partija po Prekmurju. Benkov govor je vtonil v vrišču in trušču. Nastopili so detektivi in policija in zbor je končal prav po radikalsko.

Zvečer ob 8. se je vršil svečan banket, na katerem so prevladovali Madžari. Banket se je razvil v divje popivanje. V postranski sobi je bilo nekaj domačinov. Ko so se duhovi razgreli, je bilo naenkrat slišati burne klice: Abzug Benko! Doli ž njim! Doli z radikali! Nastal je splošen pretep. Mnogi so bežali. Policija je napravila red.

Madžarska inteligenca in bivši komunistični agitatorji so kljub obstoječim strogim predpisom nadaljevali «veselico» do danes ob 7. zjutraj. Za banket in pitje se je potrošilo nad 100.000 kron!

Ljudstvo, in zlasti uradništvo, je skrajno ogorčeno. Obračun ne izostane.

Veseličenje se nadaljuje še danes. «Radikalski» horteži so najeli ciganско muziko ter vznemirjajo mesto — na stroške radikalskih volilnih podkupnin . . .

Minister Stojadinović se je danes dopoldne z g. Hribarjem in ostalimi glavnimi agitatorji odpeljal v Dolnjo Lendavo ter se vrača od tam v Beograd.

•

Klavern klerikalni shod.

Murska Sobota, 5. marca. Včeraj je sklical dr. Korošec shod v mali gostilni Peterka. Pred krčmo se je zbralo mnogo Küharjevih pristašev, ki so bili pripravljeni, da se prav temeljito udeležijo debate. V gostilniški sobi je medtem dr. Korošec maloštevilnim radovednežem razlagal politične umetnosti SLS, nakar se je shod prav klaverno končal.

Politične beležke

┼ **Sestanek «Naprednega bloka» v Spodnji Šiški** se vrši danes, dne 6. t. m. ob 8. zvečer v gostilni Grčar na Gasilski cesti poleg šole. Vabijo se vsi somišljeniki, da se sestanka udeleže. Pisarna volilnega odbora «Naprednega bloka» za Spodnjo Šiško se nahaja v gostilni gosp. P. Štepica, na desno, ter je vsak dan od 4. do pol 6. ure popoldne odprta. Somišljeniki dobe tamkaj vsa natančna pojasnila.

┼ **Ne v Ljubljano!** Iz Beograda nam poročajo: Tu se je te dni mudil dr. Sajovic iz Kočevja, ki je radikalskemu glavnemu odboru podal poročilo o razmerah v Sloveniji. Njegov referat je povsem pesimističen. Po njegovem mnenju more le dr. Stojadinović računati na mandat in to samo v slučaju, ako bodo Nemci kompaktno šli za radikalsko listo. Zupaničeva kandidatura je brezupna. Dr. Sajovic smatra, da je za popolni neuspeh radikalske politike v Sloveniji v prvi vrsti odgovoren pokrajinski namestnik Hribar, ki je zlasti s persekucijami uradništva in s terorističnimi poskusi izzval splošno ogorčenje in odpor. Dr. Sajovic je tudi nujno odsvetoval g. Pašiću, naj ne gre v Ljubljano, češ, da ga čaka tam samo blamaža. Poročilo bivšega glavnega zaupnika stranke v Sloveniji je napravilo velik utis in se je po informacijah iz radikalskih krogov Pašić odločil, da ne pojde v Ljubljano.

┼ **Pretep na socijalističnem shodu v Mariboru.** V nedeljo dopoldne so imeli mariborski socijalisti v Götzovi dvorani shod, ki je zopet pokazal, da socijalistični voditelji že davno več ne obvladajo delavskih mas. Dvorana je bila napol prazna. Med govori so padali contra - medklici, navdušenja ni bilo nobenega, h koncu pa se je kandidat Eržen še stepel z nekim delavcem Verlijem.

┼ **Krvav Radićev shod v Otočcu.** Za nedeljo so sklicali tako radićevci, kakor tudi demokrati v Otočcu veliko skupščino. Okrajni glavar je demokratsko prepovedal, pač pa dovolil radićevsko in celo obljubil, da bo poskrbel vse, da se bo mogla vršiti nemoteno. Zato je poslal celo orožnike, da so čuvali Radićeve pristaše. Shoda se je udeležilo tudi veliko število demokratov, ki so ogorčeno protestirali proti hujskanju proti državi in odgovarjali na radićevske klice «Živela seljačka republika! Doli s kraljem!» z vzkliki: «Živel kralj! Živela Jugoslavija!» Sredi viharnega zbora je nenadoma padel strel. V tem trenotku se je razvil pretep in so morali orožniki končno razgnati shod. Trije radićevci so bili težko ranjeni in je eden včeraj umrl za poškodbami.

┼ **Odkod radikalcem denar?** Evo, za primer odkritje osiješkega «Juga»: V Darvi (Baranja) bi se bilo neko veleposestvo, obsegajoče 4000 oralov, moralo razdeliti med dobrovoljce, begunce in okoliške siromake. Toda advokatu in radikalskemu prvaku dr. Jovanu Kockarju se je v kompaniji z nekaterimi židi pod firmo posebne delniške družbe posrečilo dobiti veleposestvo v svoje kremplje. Ko je nedavno neki član nadzornega odbora, hotelir Dušan Milutinović revidiral društvene knjige, je našel med izdatki, da sta bila dr. Jovanu Kockarju poklonjena dva milijona kron, radikalskemu narodnemu poslancu dr. Momčilu Ivankoviću 500.000 kron in dr. Aladarju Kleinu 700.000 kron kot «honorar za intervencijo v Beogradu», da se veleposestvo ne razdeli med agrarne interesente. Ko je Milutinović hotel revidirati še nadaljnje knjige, jih ni več našel, ker so bile preko noči odposlane v osiješko Srbsko centralno banko in od tam v Beograd. Milutinoviću se je zagnusilo tako početje, zato je takoj prijavil svoj izstop iz radikalne stranke in zadevo izročil javnosti. Kakor navaja «Jug», je veliki radikal dr. Kockar zapleten še v druge umazanije. Zastopa veleagrarca Rosenberga in je preprečil razdelitev njegovega veleposestva med dobrovoljce in siromašne seljake. Rosenberg mu plačuje letni honorar 250.000 kron in se z izdatnimi prispevki spominja tudi radikalskega volilnega fonda. Ni torej neumestna beseda «Juga», da je Baranja postala afrikanska kolonija radikalsko - židovskih magnatov.

Prosveta

Ljubljanska drama.

Torek, 6.: Zaprto.
Sreda, 7.: «Othello». Izv.
Četrtek, 8.: «Othello». Izv.
Petek, 9.: Zaprto.
Sobota, 10.: «Othello». Izv.
Nedelja, 11.: ob 15. «Madame Sans Gene». Izv. Ob 20.: «Ugrabljene Sabinke». Izv.
Ponedeljek, 12.: «Za pravdo in srce». E.

Ljubljanska opera

Torek, 6.: «Rigoletto». A.
Sreda, 7.: «Nižava». D.
Četrtek, 8.: «Tosca». E.
Petek, 9.: «Vrag in Katra». C.
Sobota, 10.: «Jenufa». B.
Nedelja, 11.: «Vrag in Katra». Izv.
Ponedeljek, 12.: Zaprto.

Mariborsko gledališče.

Torek, 6.: «Urh, grof celjski». C.
Sreda, 7.: «Ono». B.
Četrtek, 8.: «Pri treh mladenkah». A.

•

Shakespeare — Župančič: «Othello». Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Broš. 19 Din, vezana 24 dinarjev.

Ljubljanska opera. «Tosca». Puccinijeve opere uživajo v Ljubljani prav izjemno veliko priljubljenost. Vsa njegova dela imajo trajno privlačno silo, in tako je bila tudi «Tosca» v nedeljo zopet razprodana, dasi je že nekaj sezon neprestano na programu. Uprizoritev je prav lepa in tercet glavnih solistov v vsakem oziru popolnoma zadovoljuje. Kreacija gdč. Zikove je v pevskem in igralskem pogledu izvrstna. Podaja jo po svoji naravi bolj lirično, kakor dramatsko, bolj poetično nego energično, kar se z njenim čustva bogatim petjem krasno sklada v harmonično edinstvenost. Žela je mnogo priznanja ter bila po vseh dejanjih, zlasti pa koncem opere neštetokrat pozvana pred zastor in odlikovana z dvema šopkoma. G. Balaban igra in poje Scarpio z vročim temperamentom zelo efektno in elegantno ter je bil glasovno izvrstno razpoložen. Želimo, da nam vsaj 4. partijo zapoje končno v slovenskem jeziku, dasi mu s prav posebno pohvalo priznavamo, da izgovarja ruski tekst z vzorno razumljivostjo. G. Marij Šimenc je, kakor nam je pisala ljubezniva ročica, «ne le eden najsposobnejših, temveč tudi najidealnejših pevcev». Ta mladi pevec še zelo kratke karijere ima pred seboj vsekakor lepo bodočnost, ako ostane skromen in marljiv. Kot Mario zasluži pohvalo; dobro vokalizira, poje brez napora, od srca in javlja v igri dosti okusa. Gg. Balaban in Šimenc sta bila deležna viharnih aplavzov. G. Mohorič je bil v igralskem oziru zadovoljiv Spoletta; g. Pugelja grčavi material in šibka igra za cerkovnika, ki je prvovrstna partija, še ne zadoščata. Finale I. dej. z zborom ni bil na višku; v prvem delu predigre k III. dej. je nedostajalo poezije in je opravil cellist svoj part prav rokodelsko. V splošnem pa je bila predstava pod taktirko in režijo g. ravnatelja Rukavine ena najboljših v tekoči sezoni. Le pavze med dejanji so neznosno dolge! «Tosca» mora biti ob 10. uri gotova. Čemu zvoni na hodnikih, ako treba na sedežih še dolgo čakati nadaljevanja? Čemu zvoni celo vnovič, ko zbrana publika že čaka in čaka? Luči se nikakor ne bi smele na hodnikih ugasniti, predno niso hodniki prazni! Na ta dejstva opozarjamo ponovno gledal. upravo, da jih odpravi. Smo v Ljubljani, ne na vasi! Uprava ima dovolj glav, da napravi red.

Mestno gledališče v Celju. V soboto dne 3. marca je igralo celjsko dramatično društvo Schönherrjevo trodejanko «Otroška tragedija». Igra je izborno uspela. Vse tri osebe g. Pfeifer, gdč. Vorbachova in g. Drenik so igrali naravno, ne prisiljeno, prav otroški. Režija je bila brez hibe. Na sceneriji se je opazilo novosti in tudi v razsvetljavi kar je prostovoljno domače delo, ki zasluži dvojno pohvalo. Gledališče je bilo polno.

Društvo slušateljev filozofske fakultete univerze v Ljubljani priredi za svoje člane, učiteljstvo in učiteljski naraščaj ciklus predavanj «O metodiki šolskih predmetov» in «O šolski disciplini». Predavata višja šolska nadzornika gg. Poljanec in Wester. Predavanja se vrše ob torkih ob osmi uri zvečer na univerzi soba št. 77 (I. nadstropje desno). Vstop prost. Prvo predavanje danes dne 6. marca. — Odbor.

Sport

Nedeljske nogometne tekme.

V *Zagrebu* so bile tudi to nedeljo vse pokalske tekme odpovedane vsled slabega stanja igrišč.

Tudi na *Dunaju* Jupiter Pluvius ni bil naklonjen nogometašem. Prvenstvena tekma je bila napovedana le med Amateurji in Rudolfshüglom, a tudi ta je bila vsled deževja odpovedana. Za Amateurje bi bila ta tekma posebne važnosti, ker ki z zmago in eventualnim dobrim rezultatom glede golov mogoče zopet dosegli prvo mesto, ki je sedaj zavzema Rapid. — Od sedmih napovedanih tekem za nižjeavstrijski pokal sta se vršili le dve in sicer je prvorazredni Rapid premagal s 5 : 0 (2 : 0) drugorazredni klub Bewegung XX., ki se je prejšnjo nedeljo proslavil s svojo zmago nad prvakom II. razreda Slovanom, ter prvorazredna Hakoah drugorazredno Ostmark s 3 : 0 (2 : 0).

V *Pragi* je DFC. premagal draždanski Guts Muts s 6 : 0 (2 : 0). Slavija je igrala s Teplitzer F. C. neodločeno 2 : 2.

Najvažnejši dogodek zadnje nedelje je bila tekma med madžarsko in italijansko reprezentanco, ki se je vršila v *Genovi* ter ostala neodločena z 0 : 0. Madžari so pred vojno igrali dve tekmi z Italijani ter bili zmagovalci v obeh. Tudi sedaj se je pričakovala njihova zmaga. Vendar pa so Italijani pokazali izvrstno igro ter zlasti v hitrosti prekašali Madžare. Tekmi je prisostvovalo 12.000 gledalcev.

Porota

CELJSKA POROTA.

Celje, 5. marca.

Smrtna obsodba.

Po preslodku enega leta so se danes pričela porotne obravnave, ki zopet kažejo žalostno sliko posurovelosti našega ljudstva. Na vrsti so večinoma umori in uboji.

Radi hudodelstva zavratnega umora stoji prvi dan pred poroto Karel Beve, 24letni oženjeni posestnik v Virštanju. Poroti predseduje g. dr. Kotnik, votanta sta gg. dr. Kranjčič in okrajni sodnik Nendel, državni pravdnik dr. Rus, zagovornik dr. Hodža. Državno pravdništvo obdolžuje Bevca, da je v mraku 20. novembra 1922 v Virštanju usmrtil svojega tasta Janeza Smrekarja z železnim batom na ta način, da ga je udaril po glavi ter povzročil takojšnjo smrt.

Obdolženec se je priženil na domačijo sedanje žene Terezije Smrekar v Virštanj šele 16. septembra 1922, kjer je gospodaril doslej njen 72letni oče Janez Smrekar, ki ženitvi ni ugovarjal in se mu je bodoči zet zelo dopadel. Nasprotno pa je zavladala v obdolžencu že spočetka tiha mržnja napram preužitkarju. Opetovano se je izjavil proti raznim pričam naravnost surovo o svojem tastu ter zagrozil, da mu bo že pokazal užitka. Po umoru v postelji v sobi je zavlekel umorjenca pod kozolec in pristavil desko, da bi izgledalo, kot da je padel s kozolca ter se ubil. Drugi dan je šel mimo hiše neki posestnik in videl jokajočo ženo, ki mu je pokazala mrtvega očeta in mu pravila, da se je ponesrečil. Obdolženec je opetovano predrugačil svoje trditve. Trdil je, da je prišlo med očetom in njegovo hčerko do prepira, radi česar je sam interveniral, izvil očetu železno bat iz rok in ga tako nesrečno udaril po glavi, da ga je usmrtil. Priznal je tudi, da je prinesel tastu pol slatinske steklenice vina s prošnjo, naj pazi na domačijo, sam pa da gre k svojim staršem v Podsredo. Resnično pa se je skril pod svojo posteljo in čakal, ali bo prišlo med tastom in hčerjo do prepira, kar je res Janez Smrekar večkrat povzročil. Obdolženec je prvotno spravljal v zvezo s tem zločinom tudi svojo ženo, ki pa zavrača vsako sokrivdo. Grozil je celo ženi, ko je hotela prestopiti prag iz sobe svojega očeta, ko je zaslišala očetov krik.

Pri poroti se je žena odpovedala vsakemu pričevanju. Ena priča je pri razpravi potrdila, da je žena Bevca par dni po aretaciji moža izrecno pojasnila, da ni bilo druge pomoči kot odstranitev, ker bi se sicer od mladih ločil od skupne hrane.

Porotniki so potrdili vprašanje umora z 8 glasovi proti 4. Ker je sodni dvor spoznal obdolženca krivim hudodelstva umora, ga je obsodil v smrt na vešalih. Obdolženec je nastopal popolnoma samozavestno, ni izgubil nobenega kosa in je sodbo mirno sprejel. Zagovornik je priglasil ničnostno pritožbo.

MARIBORSKA POROTA.

Otrok vojnega časa. — Goljufija 2 milijonov kron.

Maribor, 5. marca.

Porotna dvorana je že cel dopoldan nabito polna takozvanega odličnejšega občinstva, odličnih damic in gospodov znancev iz kluba bara. Pri durih se gnete še skupina mladih carinikov, ki ne morejo več v dvorano, da bi slišali zagovor svojega znanca iz Velike kavarne, 24letnega Karla Jenka, asistenta južne železnice v Mariboru, ki je tekom poldrugoletne službe izmaknil pri južni železnici dva milijona kron in skoro do zadnjega vinarja vse zapravil s svojo ženo in tovariši.

Med vojno je bil Jenko iz 6. realke poklican k vojakom, napravil je vojno maturo in se polagoma privadil komodnemu življenju. Po vojni pa je stopil v Mariboru v službo pri južni železnici. Ker mu plača ni zadostovala za udobno življenje, ki ga je bil vajen, je začel tihotapiti. Polagoma pa je postala obmejna kontrola ostrejše in tihotapci so morali poiskati druge vire dohodkov. Tudi Jenko se je z lahkoto znašel v novi situaciji. V službi južne železnice mu je bilo pri računskem oddelku progovne sekcije poverjeno izplačevanje delavcev, ki so smeli že po 10. vsakega meseca sprejemati na svoje plačilo predujem. Jenko je v takih slučajih napravil sprejemnico za znesek, ki bi ga naj bil rabil za izplačilo predujmov in jo dal podpisati od načelnika progovne sekcije, nakar je dvignil denar pri postajni blagajni južne železnice. Te sprejemnice so bile izpolnjene le s številkami in Jenko je imel zato lahko delo: če je potrdilo glasilo na primer na 2000 Din, je enostavno pripisal spredaj še eno številko in dvignil tako enkrat 22.000 Din mesto 2000 Din. Drugič je bil drznejši in si je izstavil potrdilo za več sto tisoč kron, kajti vse zaračunavanje je vodil on sam in pošiljal vse račune naravnost v Ljubljano, tako da v Mariboru ni mogel nihče zapaziti izvršenih goljufij. Načelnik progovne sekcije inž. Hava mu je tudi neomejeno zaupal in podpisal vsako predloženo sprejemnico. Kritičnejši dnevi so nastopili za Jenka septembra 1922, ko je odšel inž. Hava v Avstrijo in je dobil za naslednika ruskega begunca inž. Kulakova, ki je že pri prvi sprejemnici zahteval pojasnila o uporabi denarja. Obdolženec se je zvijal na vse načine ter končno inženirju vrnil sprejemico s tako spretno ponarejenim podpisom da Kulakov tega niti opazil ni. Odkritju mahinacij se je takrat Jenko izognil. Naprej pa si je pomagal tako, da je ponarejal podpis načelnika in dvigal denar s ponarejenimi sprejemnicami. Tako je obdolženec dvignil za sebe 17krat denar v skupnem znesku 1,960.993 K in ves ta denar razen 16.000 K, ki so jih še našli pri aretiranju, zapravil.

Njegovemu goljufivemu početju so prišli na sled šele krog novega leta, ko je obratno ravnateljstvo južne železnice zahtevalo pojasnila o zaračunavanju večjih zneskov za prvo polletje 1922. Pri aretaciji so našli v obdolženčevem stanovanju krasno novo pohištvo, polno zlatnine in ženskega nakitja. Sploh je menja glavni del Jenkovih izdatkov padel na ženo, ki ima sedaj nič manj kot 20 novih kostumov. Celo na trg se je vozila nakupovat z izvoščekom. Obleke, v kolikor si jih ni prinesla pri številnih obiskih iz Avstrije, pa ji je delala najdražja šivilja v Gosposki ulici, kateri je plačala samo za delo šestih oblek 30.000 K. Ostali denar pa sta porabila zakonca večinoma po zabavah, največ v Klešičevem baru, kjer je Jenko na en večer zabil po par tisoč kron, enkrat celo v eni noči 8000 K. Med tem ko je on popival, so pa morali izvoščeki po par ur čakati na trgu, da se je zopet udobno zapeljal domov.

Jenko je pred poroto vso goljufijo hladnokrvno priznal in se je izgovarjal samo na lahkomišljenost. Obsojen je bil na 4 leta težke ječe in v povračilo vzetega denarja.

(Naprošeni smo poudariti da ta Jenko ni identičen z Jankom Jenkom, knjigovodjo pri veletrgovcu Faningerju.)

Tat in ropar iz Marijanišča.

Mladi dečko Franc Fürst je bil nekaj časa v veržejskem Marijanišču. Samostanko življenje mu ni ugajalo in tako je mali zapustil zidovje, šel v svet ter zašel na kriva pota. Pridno je kradel in goljufal, tako da je bil v kratkem času 4krat kaznovan radi tatvine in 2krat radi goljufije. Več kazni pa mu sodnija ni mogla dognati, ker si je navihanec pri prestopanju v razne službe nadeval vedno nova imena. Novembra je bil v Mariboru zopet obsojen radi tatvine na 8 mesecev ječe.

Ko je nastopil «službo v ječi», je nekega dne poklical ravnatelja jetnišnice in mu rekel, da se mora izpovedati še drugih starih grehov, ker ga v nemirnih nočeh preveč mučijo hude sanje. Tako je priznal, da je oktobra preteklega leta neko noč počakal svojega gospodarja Kovačiča na Muti, ko se je vračal po cesti mimo križa, in mu z grožnjo: «Denar ali smrt!» izropal 28.163 K. Nadalje je priznal, da je na praznik Rešnjega Telesa preteklega leta v veržejskem Marijanišču ukradel 16.000 K. Ves denar razen par kronic je potrošil. Sodišče je uvedlo preiskavo in dognalo, da je obdolženec res zakrivil priznana hudodelstva. Danes je bil pri poroti obsojen na 4 leta težke ječe, kar je vzel na znanje s smehljajem na ustih.

Domače vesti

* **Glavni volilni odbori v Sloveniji.** Pokrajinska uprava za Slovenijo objavlja: Dne 19. marca 1923. začenši ob 9. uri dopoldne, bodo poslovali glavni volilni odbori (člen 76 volilnega zakona) za volitve v narodno skupščino, in sicer: 1.) za volilno okrožje **Maribor-Celje v Mariboru v veliki dvorani mestnega magistrata**; 2.) za volilno okrožje **Ljubljana - Novo mesto v Ljubljani v veliki dvorani na mestnem magistratu**; 3.) za mesto **Ljubljana s Spodnjo Šiško v Ljubljani v mali dvorani na mestnem magistratu.** Vsi predsedniki volilnih odborov morajo v smislu člena 75. volilnega zakona za volitve poslancev v narodno skupščino zapečaten zavoj, v katerem se nahajajo volilni spisi, donesti dne 19. marca 1923 svojemu glavnemu odboru.

* **Kraljeva jahta «Vila».** Prošli teden je prispela iz Kotora v Split krasna kraljeva jahta «Vila», nekdanja ladja «Dalmat» bivšega dalmatinskega namestništva. Jahta je sedaj na razpoloženje komisiji za razmejitev in evakuacijo tretje cone.

* **Brat grškega kralja v Beogradu.** Brat grškega kralja, princ Pavel, je na povratku iz Bukarešte v Atene nevarno obolel ter je bil vsled tega primoran ostati v Beogradu. Princ Pavel je gost našega kralja. Obolel je na španski bolezni.

* **Ureditev prometa med Sušakom in Reko.** Na Sušaku so se vršile v soboto cel dan konference, na katerih se je razpravljalo o ureditvi prometa med Sušakom in Reko. Vprašanje je važno zaradi osebnega prometa, zlasti pa še zaradi tovornega trgovskega prometa. Začasno je bilo sklenjeno, da ostanejo dosedanji potni listi med Sušakom in Reko še 14 dni v veljavi, potem pa se uvedejo predpisani jugoslovanski potni listi. Šolski otroci, ki obiskujejo šole na Reki, dobe stalno legitimacijo. Potniki bodo lahko vzeli čez mejo potno prtljago. Vprašanje avtomobilskega prometa bo rešilo ministrstvo za vnanje zadeve sporazumno s carinsko upravo.

* **Ljubljanski akademiki gredo na Sušak.** Jutri, v sredo zvečer, odpotuje na Sušak okrog 150 akademikov ljubljanske univerze, da pozdravijo novoosvobojene kraje.

* **Novi načelnik monopolske uprave.** Načelnik upravnega odseka monopolske uprave Milan Petkovič je imenovan za načelnika uprave državnih monopolov.

* **Višja poštna šola.** Meseca novembra lanskega leta je bila pri ministrstvu pošte in brzojava otvorjena strokovna višja poštno - brzojavna šola po vzoru francoske «L' école superieur». Šoli je svrha, da vzgaja strokovne upravnike poštnih uradov. Sprejemajo se v šolo oni kandidati, ki so dovršili vsaj šest razredov gimnazije ter imajo že pet let ukazne službe z dobro kvalifikacijo. Šola je topot v štirih mesecih izvršila svoj program. Bilo je 15 kandidatov, ki so prošli teden polagali izpite. Uspeh je bil odličen. V bodoče se bodo take šole vršile redno. Normalno šolsko leto bo trajalo 10 mesecev. Upravnik višje poštnobrzojavne šole je gosp. Toma Jovanović.

* **Odlikovanja.** Odlikovani so z redom sv. Save tretje vrste: predsednik deželnega sodišča v Ljubljani dr. Oton Papež, pesnik Josip Stritar in nestor mariborskih Slovencev dr. Pavel Turner; z redom sv. Save četrte vrste: primarij dr. Janko Drnovšek v Mariboru, okrajni glavar Matija Kakl v Črnomlju, župan Ciril Pirc v Kranju, emer. notar dr. Oton Ploj, trgovec Janko Puhek v Črnomlju, župan Karl Rozman v Novem mestu, primarij dr. Skrilec v Murski Soboti in župan Herman Tome na Bledu; z redom sv. Save pete vrste: Otokar Aleš v Novem mestu, Peter Rauch v Podbrezjah in Gabrijel Reven v Kočevju.

* **Uspeh diplomatskih izpitov.** V ministrstvu vnanjih zadev so bili v soboto končani diplomatski izpiti za popolnitev 10 službenih mest. Prijavilo se je 27 kandidatov, pismeni izpit pa jih je polagalo samo 15. K ustnemu izpitu je bilo pripuščenih 7 kandidatov, od katerih pa so samo trije prebili izpit s povoljnim uspehom.

* **Izpremembe v državni službi.** Dosedanji šef kabineta za poljedelstvo in vode Miloš Stibler je po službeni potrebi imenovan za uradnika 6. činovnega razreda najvišje plačilne stopnje pri oddelku za kmetijstvo pokrajinske uprave v Ljubljani. Nadalje so imenovani: okrajni nadzornik varnostne straže v Ljubljani Vekoslav Slanovec za okrajnega nadzornika v 8. činovnem razredu na dosedanjem službenem mestu; inspektor Alfred Dejak v Ljubljani za inspektorja 3. razreda oblastne inspekcije dela v Mariboru; direktor poštnega čekovnega zavoda v Ljubljani Jakob Vrečko za inspektorja pri poštni branilnici v Beogradu. Marija Trdina je imenovana za pomožno učiteljico na gospodinjski šoli v Ptuju. Poštarici Olga Balog in Marija Svršak sta upokojeni, istotako tudi sodni sluga Ivan Šuštar v Ljubljani.

* **Zacarinjevanje poštnih paketov.** Generalni inspektorat ministrstva financ je odredil: Da ne bo nastalo nagomiljevanje poštnih paketov, ki so podvrženi carini, odrejam, da se vsi paketi takoj zacarinijo, če jim tudi ni priložena faktura. Vsled tega odpadejo vsa obvestila naslovnikom, oziroma pozivi, da predlože fakture. Uvozniki, ki prejemajo take pakete, ne bodo mogli kupiti potrebne devize za plačilo blaga, ker ne bodo mogli predložiti od carinarnice odobrene fakture. Gremij trgovcev v Ljubljani opozarja na to odredbo svoje člane, kakor tudi ostale trgovce v Sloveniji, da odločno zahtevajo od svojih liferantov, da predlože poštnim paketom tudi fakture. — Načelnik Fran Stupica.

* **Nov kazenski zagovornik.** Višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejelo dr. Jakoba Hodžarja, odvetniškega kandidata v Celju v imenik kazenskih zagovornikov svojega okoliša.

* **Nov tolmač za italijanski jezik.** Višje deželno sodišče v Ljubljani je imenovalo Egidija Čeha, učitelja na državni trgovski šoli v Ljubljani, za tolmača za italijanski in srbohrvatski jezik pri deželnem sodišču v Ljubljani.

* **Otvoritev telefonske centrale pri pošti Velika Nedelja.** Pri pošti Velika Nedelja je bila dne 19. februarja 1923 otvorjena telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

* **Razpisano službeno mesto.** Ministrstvo za pošto in brzojav je razpisalo mesto direktorja pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani. Prošnje je vložiti v 14 dneh pri direkciji poštne hranilnice v Beogradu.

* **Smrtna kosa.** Včeraj je umrla v Ljubljani gdč. Ivanka Jenko; njen pogreb bo v sredo ob pol 16. uri iz Bohoričeve ulice 9. — V Mediji-Izlakah je v soboto umrl g. Josip Bervar. Blag jima spomin!

* **K smrti kaplana Kajdiža.** Inspektorat drž. železnic nam je poslal z ozirom na vest nekega ljubljanskega dnevnika, da se je pokojni kaplan Kajdiž inficiral med vožnjo zaradi nesnage v vagonu, sledeče pojasnilo: Inspektorat drž. železnic je prejel od višjega okr. fizika dr. Savnika v Kranju ta-le brzojav: «Kaplan Kajdiž se je vozil dne 16. februarja po železnici v Ljubljano. Obolel je dne 21. februarja. Mnenje, da bi se bil inficiral, na železnici je samovoljno. Diagnoza pegavica do sedaj ni brezuvetna». Glede čistote po vagonih pripominjamo: Železniška uprava nima ingerence na osebno čistoto potujočega občinstva. V kolikor je to mogoče jo izvaja n. pr. glede vojaštva. Dokler se ne dvigne splošna snažnost potnikov, hotelov in prenočišč, je nemogoče izključiti možnost nalezenja in prenosa golazni. Tudi če se postavijo zavodi za čiščenje in razkuževanje golazni za cele vagone — kot ga ima Sarajevo — bo okuženje še vedno mogoče. Glede higiene in čiščenja vagonov stori inspektorat vse, kar je v njegovi moči. Manjka pa včasih nekaterih sredstev in predvsem pa zadostno število voz, vsled česar morajo biti le-ti vedno vpreženi in so intervali za temeljito čiščenje večkrat prekratki.

* **Fatalen demanti.** «Slov. Narod» je v daljši polemiki skušal ovreči našo brzojavno vest z dne 2. marca, v kateri smo poročali, da je celovški jugosl. konzul Rašič odpoklican in na njegovo mesto imenovan Jovan Protić. «Slov. Narod» se je v tozadevnem demantiju skliceval na to, da je on že 29. januarja — torej dober mesec preje — iz povsem zanesljivega vira med dnevnimi vestmi poročal, da je V. Rašič odpoklican in da je že zapustil svoje mesto. «Slov. Narod» je hotel ovreči tudi našo istočasno objavljeno vest, da je bil g. Rašič pri koroških Slovencih zelo priljubljen in je njegov odpoklic povzročil precejšnjo razburjenje, češ da je on («Slov. Narod») že 29. januarja citiral «Freie Stimmen», v katerih je Rašič priobčil Nemcem svoj poslovilni pozdrav. — Na demanti «Slov. Naroda» izjavljamo, da svojo vest z dne 2. marca v polnem obsegu kot točno vzdržujemo. «Slov. Narod» je namreč prezrl, da je bil **Dr. V. V. Rašič**, o katerem je on poročal 29. jan., odpoklican že meseca novembra 1922, dne 14. nov. 1922 pa je bil na njegovo mesto imenovan za konzula g. Svetozar Rašič, kateri je sedaj premeščen. Prvi Rašič je bil v prijateljskih stikih z Nemci, sedanji konzul Rašič pa je užival med Slovenci veliko zasluženih simpatij. Kadar bo «Slov. Narod» zopet demantiral «Jutro», naj si dobro premisli, ker taki še povrh v podučnem tonu izrečeni «popravki» so jako fatalni in hudo blamabel.

* **Francoski krožek v Celju** je priredil v soboto dne 3. marca prvi družabni večer, ki je bil dobro obiskan. Animirani družbi je sviral kvartet pod vodstvom ravnatelja Serajnika. Goste sta pozdravila g. župan dr. Hrašovec in prof. Napotnik. Poleg skioptičnih slik je predaval g. prof. Meurville iz Ljubljane.

* **Občni zbor «Potrošaške zadruge» v Celju** se je vršil v soboto zvečer ob primerni udeležbi članstva. Iz poročil funkcionarjev je posneti, kako uspešno je delovala zadruga v korist javnih nameščencev. V znak priznanja je bilo izvoljeno po večini zopet staro načelstvo.

* **Prihodnja seja občinskega sveta celjskega** je v sredo dne 7. marca ob 17. uri. Na dnevnem redu je tudi izvolitev članov iz obč. odbora v volilno komisijo.

* **Strokovno predavanje trgovskega društva v Celju.** Danes dne 6. marca se vrši ob 20. uri predavanje g. nadkomisarja Ivana Šubica o trgovskih pravicah državljanov po vidovdanski ustavi. Posebno za pridobitne kroge je predavanje največje važnosti. Vstop prost.

* **Vsem zdravnikom!** Prejeli smo: Odbor Slovenskega zdravniškega kot mandatar Jugoslovanskega lekarskega društva opozarja, da imajo vsi stanovsko zavedni tovariši dolžnost, izvajati napram zdravnikom, ki stopijo izven njihovih vrst in prevzamejo preiskave za zavarovalna društva brez odobrenja in soglasja zdravniških organizacij, vse društvene in družabno-stanovske konsekvence. Odbor si je v svesti, da se bori za pravično zahtevo in konstatira napram objavi zavarovalnic, da zahtevani honorar še zdavnaj ne odgovarja predvojnim 10 do 20 kronam, katere so plačevale zavarovalnice zdravnikom za preiskavo, in da je pred vojno znašal ta honorar 4 do 6kratno navadno ordinacijo.

* **Iz krogov orožniških upokojencev** nam poročajo: Nekateri starejši orožniški upokojenci so mnenja, da spadajo sedaj upokojeni orožniki pod ministrstvo za notranje zadeve; temu pa ni tako. «Uradni list» št. 43/22 člen 58 se glasi: Postopek pri zahtevi podpore iz tega fonda in način, kako je dokazati pravico do podpore, predpiše minister za vojno in mornarico v zmislu določil tega zakona. Člen 61 se pa glasi: O pravici do podpore iz tega fonda odloča komandant orožništva, kjer se vodi tudi vsa administracija tega fonda. V spornih vprašanjih in o pritožbah odloči končno minister za vojno in mornarico. Iz tega je razvidno, da upokojeni orož. ne spadajo pod ministrstvo za notranje zadeve kakor nekateri to mislijo, oziroma trdijo.

* **Veseličnl davek v Celju.** Pokrajinska uprava za Slovenijo je dovolila, da sme mestna občina celjska pobirati enotni veseličnl davek v iznosu 20 odst. od vsake vstopnice v prid ubožnemu zakladu mesta Celja.

* **Uniformiranje «Orjune».** Ministrstvo za notranje zadeve je odobrilo načrt uniforme, katero smejo nositi člani «Orjune» pri narodnih svečanostih. Uniforma bo taka-le: kalpak z državno kokardo, modra srajca, sive hlače in pas, a čez ramo jermen za orožje.

* **Tobak se ne bo nakupoval v Holandiji.** Kakor poročajo iz Beograda, je monopolska tobačna uprava preklicala nabavo tobaka v inozemstvu, zlasti v Holandiji, zaradi velike razlike v tečaju valute. Vendar enkrat pameten ukrep!

* **Cvetje in zelenjava za Italijo.** Znana mariborska tvrdka «Vrt» je odposlala te dni cel vagon cvetja in zelenjave v — Milan. To je menda prva pošiljka te vrste iz Jugoslavije v Italijo, ki je doslej vedno slovela kot dežela cvetja, katero je eksportirala po celi Evropi.

* **Popravek.** G. Beltram nas prosi, da popravimo tiskovno pomoto, ki se je vrinila v njegovo «Poslano» v nedeljski številki našega lista. Prvi stavek v četrtem odstavku se mora pravilno glasiti takole: «Očitati meni, da sem izpremenil svoje politično stališče napram SLS je sumničenje in obrekovanje brez primere tudi zato, ker še nikdar v svojem življenju nisem odobrava! (ne obrekoval) vsega delovanja in prizadevanja SLS».

* **Pri delu smrtno ponesrečil.** V hrastniškem premogovniku je v petek smrtno ponesrečil oženjeni rudar Hrašan. Pri razstreljevanju v rovu ga je presenetilo in mu je zračni pritisk raztrgal glavo. Pokojnik je svoje tovariše še pravočasno opozoril na nevarnost in jim tako rešil življenje, dočim sebe ni mogel več rešiti. Pokopali so ga v nedeljo ob veliki udeležbi delavstva. Hrašan je bil pri svojih sotrpinih zelo priljubljen in spoštovan.

* **Smrtna nesreča.** Rudarjeva hčerka Marjanica Ledinek iz Trbovelj je ostala v petek s svojim dveletnim bratcem sama doma. Ko je hotela pri pomivanju vliti vrelo vodo v škaf, je spodrsnila, padla na tla in polila s kropom svojega bratca, ki je v nedeljo vsled težkih opeklin umrl v ljubljanski bolnici.

* **Miši obgrizle otroka.** V Splitu je neka delavska žena pustila otroka v zibelki samega doma ter odšla po svojem poslu. Miši so medtem otroka nevarno obgrizle, tako da so ga morali prenesti v bolnico.

* **Nasilni tihotapci.** Finančni pripravnik Konstantin Haradža na Jesenicah je v soboto aretiral pri Hrušici nekega tihotapca, ki pa so mu takoj prihiteli na pomoč njegovi tovariši in obdelali finančnega pripravnika tako močno z nožem, da bo težko okreval. Tihotapci so po zločinu pobegnili.

* **Smola vlomilca.** V mariborsko tovarno Doktor & Comp. je vlomil te dni v Bruck ob Muri pristojni brezposelni Gustav Ferjan. S pomočjo lestve je splezal na streho, odstranil stekleno ploščo ter se spustil po vrvi v notranjost. Izmaknil je tri omote lepega belega platna v vrednosti 5500 Din. Ko je hotel s platnom po lestvi zopet navzdol, pozdravil ga je policijski stražnik. Ferjan pa mu je vrgel platno pod noge, tako da je stražnik padel, on pa je medtem izginil. Vkljub temu pa je vlomilec imel vendarle smolo. Še isti večer ga je policija izsledila in izročila državnemu pravdništvu.

* **Aretiran je bil v Celju** Anton Ovčar, hlapec pri Francu Čaterju v Šmarjeti, ker je poneveril blaga v vrednosti 4000 K.

* **Kako se vtihotapija saharin.** Ko je prošli petek ob poldveh zjutraj pripeljal D-brzovlak na mariborski kolodvor, je v vlaku službujoči finančni paznik prijavil, da so med vožnjo od meje proti Mariboru kar frčali iz vlaka razni omoti. Odposlana je bila takoj patrulja, da bi zbrala omote, kar pa so medtem že drugi opravili. Pač pa so prišli patrulji v roke trije težko obloženi možakarji, ki so nosili vtihotapljeno blago. Kakor poroča «Tabor», se je pri preiskavi ugotovilo, da vsebujejo zaplenjeni omoti 38 kilogramov saharina in 86 kg cigaretnega papirja, v skupni vrednosti več stotisoč dinarjev. Ugotovilo se je, da so tihotapci zagrebški židi.

* **Čevlji domačih tovarn Peter Kozina & Ko. z znamko «Peko»** so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Protižidovski izgredi na Dunaju

V soboto popoldne je bil dunajski Rotovški trg pozorišče ostrih protižidovskih izgredov. Povod je dalo židovsko protestno zborovanje v ljudski dvorani na rotovžu proti naraščajoči antisemitski gonji. Prezident policije je sicer izdal resna svarila, ki pa nikakor niso padla na plodna tla.

Ko so se po zborovanju, ki je v glavnem poteklo mirno, začeli zborovalci razhajati, jih je na trgu sprejela ogromna množica demonstrantov in jih začela neusmiljeno tretirati s palicami in pestmi. Policija je bila postavljena na težko preizkušnjo, kajti demonstranti so nastopali z brezobzirno agresivnostjo. Končno pa se ji je vendar posrečilo z močnimi kordoni omogočiti židovskim pasantom širok prehod preko trga. Ker demonstrantom ni uspelo prodreti kordone, so se v močnih gručah razšli po glavnih ulicah, ustavljali tramvaje in se vsakogar, ki je dišal po židovstvu, lotili s psovanjem in klofutami.

Okrog 4. popoldne se je privalila z belo-rdečimi zastavami preko Ringa večtisočglava povorka demonstrantov, večinoma dijakov, in s huronskim protižidovskim vzklikanjem hotela vkorakati v Leopoldski okraj. Močni policijski kordoni so to preprečili, nakar se je povorka podala pred rotovž, kjer je s pevanjem nacijonalističnih pesmi in urnebesnim krikom dala duška svojemu ogorčenju nad židovstvom.

Tumulti so ponehali šele v poznih nočnih urah. Demoliranja ni bilo, ker so se lokali še pravočasno zaprli. Demonstracije se je udeležilo okrog 8000 ljudi. Policiji je bilo prijavljenih 17 večinoma težkih telesnih poškodb, aretiranih je bilo 99 demonstrantov. Dunajsko židovsko časopisje prinaša obsežna poročila, iz katerih pa odseva odkrita bojazen pred novimi tumulti.

Borza dne 6. marca

Zagreb. Na današnji borzi je bila ostra baisse. Tečaji so nazadovali za 10 in še več odstotkov in stoje na curiški bázi Zagreba 5.95 — 6.05, čeprav je notiral Zagreb v Curihu zjutraj samo 5.80. *Devize:* Dunaj 0.1265 — 0.13, Berlin 0.385 — 0.415, Budimpešta 3.05 — 3.15, Milan 430 — 445, London 423 — 430, Pariz 545 — 555, Newyork ček 87.75 — 88.50, Praga 263 — 272, Švica 1680 — 1715, Varšava 0.20 — 0.21, *valute:* dolar 85 — 86, avstr. krone 0.13, madžarske 2.90, lire 425 — 430. *Efekti:* Ljub. kreditna 215 — 230, Slavenska 102 — 103, Praštedlona 1100 — 1130, Slovenska eskomptna 159, Ljub. strojne tovarne 162, Trb. premogokopna 785 — 810.

Beograd. Na borzi prilična baisse, čeprav tečaji niso tako nizki kakor v Zagrebu. Notirali so: Bukarešt 45.50 — 46.50, Berlin 0.40 — 0.41, Dunaj 0.1285 — 0.1290, Pešta 3.10 — 3.15, Solun 109, Pariz 550 — 560, Praga 270 — 275, Ženeva 1690 — 1700, Milan 435 — 440, Newyork 91 — 93, London 430 — 440.

Curih: Berlin 0.0236, Newyork 534.25, London 25.13, Pariz 32.50, Milan 25.62, Praga 15.85, Budimpešta 0.17875, Bukarešta 2.50, Beograd 5.85, Sofija 3.10 Varšava 0.0120, Dunaj 0.0074875, avstr. žig. krone 0.0075.

Dunaj, *devize:* Beograd 789 — 791, Berlin 3.13 — 3.23, Budimpešta 22.95 — 23.05, London 334.700 — 335.300, Milan 3406 — 3414, Newyork 71.275 — 71.425, Pariz 4314 — 4326, Praga 2112 — 2118, Sofija 409.50 — 410.50, Varšava 1.48 — 1.58, Curih 13.335 — 13.365, *valute:* dolarji 71.100 — 71.400, levi 388 — 392, nemške marke 3.05 — 3.35, funti 333.000 — 334.000, fr. franki 4255 — 4285, lire 3372.50 — 3387.50, dinarji 784 — 788, poljske marke 1.33 — 1.63, leji 339 — 381, švic. franki 13.245 — 13.305, češke krone 2095 — 2125, madž. krone 19.4[illegible]

Praga: Dunaj 4.625, Berlin 14.75, Rim 165.25, Budimpešta 116.375, Pariz 209.25 London 160.875, Newyork 34.10, Curih 641.75, Beograd 37.75.

Berlin: Dunaj 31.72, Budimpešta 760, Milan 108.927, Praga 67.431, Pariz 138.153, London 106.732.50, Newyork 22.710.58, Curih 424.935, Beograd 25.236.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 5 marca 1923. Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	753·7	6·4	jug	oblačno	16·8
Ljubljana .	14.	751·3	10·9	zapad	„	—
Ljubljana .	21.	757·0	7·0	jug. zap.	del. jasno	—
Zagreb . .	7.	753·0	7·0	vzhod	dež	14·0
Beograd .	7.	752·3	7·0	„	„	1·0
Dunaj . .	7.	758·7	5·0	„	„	1·8
Praga . .	7.	758·8	4·0	sev. zapad	oblačno	1·0
Inomost . .	7.	760·5	1·0	brezvetra	„	—

V Ljubljani barometer višji, temper. visoka. Sonce vzhaja ob 6·23, zahaja ob 17·51

Objave

* *Ustanovni občni zbor «Jadranske Straže» v Ljubljani* se vrši v četrtek, 8. t. m. ob 20. na ljubljanskem magistratu. Člani se sprejemajo še tudi tik pred otvoritvijo občnega zbora in imajo na skupščini že vse članske pravice. Mesečna članarina znaša 1 dinar.

* *Usposobljenostne preizkušnje* za obče ljudske in za meščanske šole se pričnо na drž. moškem učiteljišču v Ljubljani dne 27. aprila 1923 ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji naj se predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najpozneje do 18. aprila v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil, posebna vabila se ne bodo pošiljala. Izpraševalna komisija za obče ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

* *Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in za meščanske šole* pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljišču) se pričnо dne 13. aprila 1923. Pravilno opravljene prošnje za pripust naj se predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo najkasneje do 16. marca v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščen, se bo pravočasno obvestil, posebna vabila k izpitom se ne bodo pošiljala. — M. Pirc, predsednik.

* *Javna tombola.* Sokol Ljubljana II. priredi tudi letos in sicer na belo nedeljo veliko javno tombolo. Številni dobitki pa bodo to pot prekašali vse dosedanje. Nuditi hočemo kar največ, da zadovoljimo igralce. Vsak naj si zapomni, da ga išče sreča in ga to pot najbrž najde. Tablice, kojih število je omejeno, pridejo v kratkem v promet. Podrobnosti sledijo.

* *Kino Matica v Ljubljani.* V dneh od 5. do 8. marca se predvajajo v Kinu Matica razni svetovni dogodki. Film je sestavljen iz 15 epizod, ki nam prikazujejo najvažnejše dogodke celega sveta in ki so se odigrali v zadnjem času. Med posameznimi prizori so krasni naravni posnetki. Film bo prav gotovo zanimal vse naše občinstvo. Natančnejši spored se dobi brezplačno pri blagajni.

* *Orkestralno društvo Glasbene Matice v Ljubljani.* Vaja orkestralnega društva Glasbene Matice se vrši danes v torek, dne 6. t. m. ob navadni uri mesto včeraj (v pondeljek, 5. t. m.). Vdeležba obvezna! Odbor.

* *Društvo najemnikov za Slovenijo* opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 7. marca ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično desno.

* *Redni občni zbor izvršnega odbora udruženja vojnih invalidov v Ljubljani* se bo vršil dne 11. marca ob 8. uri zjutraj v dvorani Mestnega doma v Ljubljani. Vsi člani in delegati se vabijo, da se udeleže zbora v polnem številu. — Izvršni odbor.

* *Klub plesovodij* si je na svojem prvem občnem zboru izbral enoglasno za svojega predsednika g. Ludovika Černeta v Ljubljani, Wolfova ulica 3. Nanj je naslavljati vse dopise, ki se tičejo kluba. Naloge mladega kluba so predvsem gojitev družabnih nravno-estetskih plesov nadalje pouk plesov po enotni metodi v smislu navodil mednarodne plesne lige nabavljanje tozadevne strokovne literature, prirejanje vzornih plesnih turnirjev in šolanje vseh klubovih članov-plesovodij po enotnih sezonskih plesnih pravilih. S tem bo odpadla dosedanja razcepljenost v načinu izvajanja enega in istega plesa, ako je plesalec izšel iz raznih plesnih šol. Občinstvo bo gotovo znalo ceniti prizadevanje mladega kluba, ki bo sigurno mnogo pripomogel k poživitvi naših družabnega življenja.

* *V spomin dr. Ivana Tavčarja.* Društvo tiskarnarjev v Ljubljani je na svoji zadnji odborovi seji sklenilo, da v počaščenje spomina blagopokojnega predsednika «Narodne tiskarne» drja Ivana Tavčarja daruje 2500 Din Grafični šoli tiskarskih vajencev kot prispevek ob njeni ustanovitvi.

* *Izgubila se je* prošli petek zvečer v Filharmoniji listnica z različnimi železničnimi in vojaškimi legitimacijami, glasečim se na ime inženjer M. P. višji inspektor južne železnice. Najditelj se naproša, da vrne listnico z legitimacijami eventualno po pošti na južno železnico. Denar — kakih 100 dinarjev — naj obdrži.

* *Obmejno prosvetno društvo v Rateče* nam poroča: Ob priliki smučarske tekme društva «Skala» v Planici pri Ratečah je tukajšnje «Obmejno prosvetno društvo» nabralo 225 Din med člani društva «Skala». Naše društvo se Skalarjem najtopleje zahvaljuje za njih dar in želi, da bi našli mnogo posnemalcev.

* *Gospoda,* ki je sedel v soboto od 6 — pol 8. popoldne v vinotoču nasproti opere sam poleg obešalnika pri mali mizici pod oknom [illegible] je morda pomotoma vzel svilen dežnik s srebrno kljuko, pozivljam, naj ga v dveh dneh odda gostilničarki, sicer se mu lahko zgode neprijetnosti, ker ga dobro poznam.

* *Izgubila se je* v Ljubljani dne 4. t. m. od 7. do 11. ure zvečer od opernega gledališča do Hrenove ulice zlata zapestnica z obeskom (krona). Kdor jo najde, se prosi, da jo odda proti nagradi v Hrenovi ulici 19/I.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

M. Zevaco:

„Krvavi kardinal“

Zgodovinski roman

Nekaj hipov pozneje efrči Louvignyjev meč v drugič v velikem loku po zraku in zazvenči po tleh. Louvigny ga iznova pobere in ves v drgetu naskoči tretjič. In tretjič mu izbije strašni nasprotnik meč. To pot ga Louvigny več ne pobere. Zmeda se ga je polastila. Chalaisu se zdi, da razume iz njegovega mrmranja prošnjo: «Ubijte me! Ubijte me!», toda ni si gotov, ali je prav razumel. Mirno stoji in pozorno motri svojega nasprotnika. Ves je oznojen. Louvigny mu naenkrat okrene ledja. Chalaisu se zdi, da čuje pritajeno nasprotnikovo ihtenje. To ga vznemirja. Nalahno vtakne meč zopet v nožnico, pobere plašč, se ogrne z njim in s tihimi koraki odide do svojega konja ter ga odveže. Tukaj počaka nekaj časa, pričakuje kakšen krik ali klic ali kletvico ali besedico sprave. Zaman. Niti ne vidi več Louvignyja, ki je izginil za drevjem. Zato zajaše konja in počasnega koraka odjezdi nazaj v Pariz.

Vojvodinji de Chevreuse poroča potem o svojem dvoboju. Toda ne pove jej vsega, samo toliko, da nista drug druzega ranila in da je bilo le nekoliko spopadov, ter da se nazadnje nista spravila.

«Vitez je zares zelo preudaren!» pravi vojvodinja. «Treba, da si ga ohranimo. Potem pa...» in pri tem pogleda Chalaisa, «vem, da me ljubi. Zato si ga moramo držati naklonjenega...»

Chalais pobledi in začuti, da mu srce razburjeno utripa. Sedaj razume Louvignyjevo trpljenje. In grenko obžaluje, da ga ni ubil...

«Možje!» si misli vojvodinja. «Možje! Z ljubeznijo vas je treba kaznovati in krotiti!... Bodi torej! In ker me ljubi tudi Louvigny...»

In s prebelimi rokami objame Chalaisa okrog vratu ter mu zašepeta z glasom, ki ga spravlja povsem ob pamet:

«Čuješ... hočem biti ljubljena... do smrti!»...

— — — — — — — — —

Louvigny je v gozdiču. Ne plaka več. Sedi na tleh, lice mu je okamenelo, izraz grozen. Oči sijejo opasno, zlobno, kakor kačje. Prevrat je zavladal v tej duši, izgubljeni. Zadnji pomisleki častivrednosti so porušeni, odstranjeni, propadli. Sovraštvo in bes sta jih razkrojila. Izdajstvo se začrtava vedno določneje... Ko se Louvigny dvigne s tal, je ves drug, premenjen, prerojen na slabejše...

«Nocoj imamo zopet zbor!» si misli. «Chalaisova ljubica bo razvila nov načrt...»

In s pretečim nasmeškom reče glasno:

«Pridem!»

Kdor bi ga sedaj srečal, bi se prekrižal in pobegnil, kakor da vidi volkodlaka.

XXIV.

Corignan in Rascasse na počitnicah.

Kako dolgo že zdihujeta Corignan in Rascasse v ječi «in pace», odkoder se navadno nikdo ne vrne živ? Morda je poteklo pet ali šest dni, toda onadva tega ne vesta, ker dni ne moreta meriti. Pri njiju je večna noč. Tudi ždita in buljita v temo brezbrižna ali otopela ali kakor živina. Po dolgem ždenju in buljenju se oglasi Rascasse, ko se zave, da mu molk in ždenje postaja neznosno:

«Najmanj dva dni se nahajava že tukaj...»

«Kaj še! Štel sem... najmanj dva meseca sva že!» trdi Corignan.

«Pa vi ste blazni, dragi frater!»

«Pa vi ste nesramni, dragi boter!»

In naenkrat se sproži njuno staro sovraštvo, obkladati se pričneta s strašnimi psovkami in nazadnje se zopet spopadeta, v temi... Iz teh spopadov v temi izdide Rascasse vedno kot zmagovalec. Zahvaliti se ima za te uspehe svoji nizki postavi. Ni mu bilo treba drugo, ko da se je nekoliko sklonil in se potem zagnal v protivnika z glavo naprej. Kakor kamenita krogla iz katapulta, je njegova betica vedno zadela Corignana v trebuh ali želodec, in zadetl se je na to vsekdar sesedel ter preklinjal svojo smolo in javkal nad nesrečo, ki ga je še celo sedaj privezala na nasprotnika, ki ga proganja s takšnimi želodčnimi kapljicami.

Od časa do časa se jima je otvorila neka lina v vratih. Luči ni pripuščala, dobivala pa sta skozi to lino svojo porcijo kruha in vode. Kruh je bil trd in neokusen, voda topla in nevžitna. Nesrečneža sta zdihuje žvečila to hrano ter si jo poskušala sladiti s spomini na marsikatero skupno pojedino in popivanje v prejšnjih, veselejših in uspešnejših časih.

In zopet sta se pogrezala v brezbrižni molk, v ždenje, poveznjena vsak v svoj kot. Kakor dve živali. Po dolgem premolku vpraša zopet Corignan nenadoma: «Ali ste umrli, brate moj?»

«Še ne!» odgovori Rascase in se zakrohota.

Ta smeh se Corignanu zdi strašen, morda blazen.

«Zakaj se krohočete?» ga vpraša razdražen.

«Ker sem se nečesa domislil!» mu odgovori Rascasse. «Corignan II. doživlja najbrže isto usodo, kakor njegov gospodar. Najbrže je sedaj že poginil gladu.»

«Poginil gladu?» začudeno vpraša frater, ki ne razume Rascassovih besedi.

«Da! Zaprt je, in gotovo je že poginil gladu, ker ne pride nihče domov, da bi mu dal hrane... Ubogi Corignan!»

«Kaj hudiča!» vrešči sedaj Corignan. «Saj nam vendar prinašajo skozi lino.»

«Bedak! Kdo pa govori o vas!» pravi Rascasse nejevoljno. «Govorim vendar o svojem psu. Vi imate pa res trdo betico!»

«O meni? kaj je vašemu psu ime...»

«Corignan, seveda. Kako pa drugače! Saj ste tudi vi dali ime prascu, katerega ste požrli!»

«To pot pa, pri vseh hudičih, pri glavi in papeževem salu in...» vrešči Corignan besen in se vrže na Rascassa. Ta se pripravi na svoj sloviti sunek z glavo. Toda ta hip se odpro vrata ječe, žarki svetiljke posvetijo in v somračni luči razločita oba strogo in sivo postavo patra Jožefa. Corignanov želodec je to pot rešen, kakor Rascassovi uhlji. Oba jetnika padeta na kolena, pater Jožef pa počasi stopa po stopnicah nizdolu do njiju.

«Milost, monsinjor!» krikne Rascasse. «Vse povem, kar mi je znano!»

«Tudi jaz, tudi jaz!» hiti Corignan. «Milost, moj prečastiti oče!»

«Oba sta lagala!» jima mrzlo pravi pater Jožef. «Gospod de Saint-Priac je povedal vse, kar se je zgodilo v Saint-Lazaire. Vajina glava se jedva še drži vajinih pleč.»

«Kaj?» vpraša Rascasse. «Gospod de Saint-Priac je govoril o Saint-Lazairu?»

«Seveda! Povedal je, da Trencavela sploh nista videla... Bahala sta se..!»

Rascassove oči zlobno zablišče.

«Monsinjor,» pravi, «priznavam, da ga nisem videl... Priznavam, da sem dal Corignana izdajalski prijeti. In tudi on priznava, da je nekaj sličnega zagodel tudi meni, tako da so nazadnje prijeli naju oba.»

«Jaz?» protestira Corignan. «Pa saj jaz...»

«On priznava, monsinjor,» ga prekine Rascasse naglo, «in jaz priznavam, oba priznavava samo vprašanje naj dovoli vaša velikodušna eminenca: Saj vendar njegova eminenca kardinal želi dobiti v pest neko gospodično, kateri je ime Annais de Lespars, in ki je doma iz Angersa?»

Pater Jožef se zgane in ostrmi, in Rascasse že ve: Rešen sem, in Saint-Priacu se osvetim!

«In če bi bilo tako?» vprašuje pater Jožef in se hlini, kakor da ga zadeva ne zanima.

«Monsinjore,» nadaljuje Rascasse, «grešil sem iz gorečnosti in sedaj mi je mogoče popraviti ta svoj greh. Prisegam vam! Gotov sem, da mi bo mogoče najti to strašno kardinalovo nasprotnico, strašnejšo, kakor je bila njena mati!»

«Govorite!» ukaže pater Jožef z glasom, kateremu se pozna, da skuša pater zaman prikrivati svojo uzrujanost.

«Misel imam!» pravi Rascasse veselo.

«Tudi jaz,» se naglo oglasi Corignan.

Pater Jožef doživlja morda eno svojih največjih razburjenj. Da, res je, Annais je živa opasnost za kardinala, in — pater je prepričan, da je ono pismo, ono strašno pismo v njenih rokah. Polastiti se dekleta, pomeni toliko, kakor odstraniti strašno opasnost, ki še vedno preži nekje skrita, in ki grozi, kakor nepoznana pošast iz temene. In pater Jožef že ve, da sme mnogo poverjati vohunskemu instinktu Rascassovemu, vkljub nekaterim neuspehom zadnjega časa...

«Razložite mi svojo idejo!» mu pravi s prisiljeno mirnim glasom, «kajti zares mislim, da bi kardinala zanimal pogovor s tem dekletom. Če bi vi torej mogli omogočiti takšen razgovor, mislim,... upam vsaj, da pregovorim njegovo eminenco, da nekoliko olajša vašo usodo.»

«Boljšo hrano...» se oglasi sedaj Corignan, «in vsaj nekoliko vina...»

«Monsinjor!» pravi Rascasse odločno. «...rotim vas, razumite me dobro. Pravim, da mi je mogoče polastiti se gospodične Annais de Lespars sodaj, in da mi je mogoče spraviti jo zvezano v kardinalove roke sedaj. Pravim pa tudi, da mi ni mogoče razlagati svoje misli, in pravim, da v svrho, da se polastimo te ženske, ne potrebujem prav nič, da se mi usoda olajša, morda z vinom ali hrano, marveč da potrebujem prvič takojšnjo svobodo in drugič, takoj in precejšen znesek denarja.»

Pater Jožef pogleda Rascassa s svojim prodirnim pogledom, kakor da mu hoče čitati v dno duše.

«Pridite!» mu pravi na to.

Corignan ostane sam, ves začuden, strmeč: «Kako je neki ta spak mogel doseči...?»

Toda jadrno se priključi svojemu predniku in Rascassu, ki že koračita po stopnicah iz zapora. V kabinetu sive eminence sledi kratka konferenca, na kar stopita oba jetnika v samostanske prostore in takoj na to izza zidovja venkaj, na prosto. Najprej se zaženeta v prvo beznico, kjer napravita strašno sečo med steklenicami in pečenkami.

«Kako lepo misel sva imela!» se pohvali Corignan.

«Boter,» pravi Rascasse, «ali se smem zanesti na vas?»

«V življenju in smrti, dragi moj mali Rascasse. Vedno sem vas posebno ljubil!»

Ko sta se nasitila, vodi Rascasse svojega dolgina v trgovino z oblekami. Tam se na novo oblečeta od glave do pete ter ne pozabita tudi dobrega orožja. Tudi Corignan zapusti svojo kuto in se prelevi v vojščaka. Vendar samo na zunaj, kajti pod novo obleko je ostal stari Corignan.

Rascasse se poda na to v svoje domovanje, da skrije tukaj kolikor mogoče mnogo onih zlatih čukov, ki jih je dobil od patra Jožefa. Bil je namreč previden dedec. Corignan hodi ž njim in krvoločno pogleduje vsako deklico ki jo srečata.

(Dalje prihodnjič.)

Nagradna tekma.

Katero p ednosti daje nožu „BERSO“ gumi napetnikov in „BERSON“ gumi potp'atov?

Velike obljubljenosti katere uživa o naši gumi napetniki, kakor tudi gumi potp'ati dale nam je povod, da za najboljše odgovore na gornje vprašanje razpišemo sledeče nagrade:

1. nagrada ..... 2000 Dinara
2. nagrada ..... 1000 Dinara
3. nagrada ..... 500 Dinara
30 nagrad ..... po 100 Dinara
50 nagrad ..... po 50 Dinara

Odgovori se z točno naznako imena in točne adrese pošljite najkasneje do 15. aprila t. l. na naslov:
BERSON Kauču d. d. Zagreb Vilsonov trg štev. 7.

Odgovore bodo presodili edini jury reklamnih stroke vajakov, a imena nagrajenih se bodo naznanila v dnevnikih.

BERSON Kauučuk d. d. Zagreb, Vilsonov trg 7.

Parkete 238

hrastove in bukove, prvovrstni slavonski les, kakor brodarski pod, v vsaki množini, s polaganjem ali brez, po najnižji ceni dobavlja tvrdka

Ivan Primožič
parketar
Beograd, Strahinić Bana ulica 43.

MARASKINO MORPURGO.

Čašica tega delikatnega likera je nepopisen užitek!
Priporočamo: Cognac Dalmatia Medicinal in druge izbrane likerje, žganja, ekstrate in sirupe.
Prva odlikovana dalmatinska parna destilacija
V. MORPURGO, SPLIT 119
Zastopnik: Adolf Kordin, Ljubljana, Zrinjskega cesta 7.

ELIN, družba za električno industrijo d. z o. z.
ELIN gradi električne centrale.
ELIN proizvaja in dobavlja vse električne stroje in elektrotehnične aparate in izdelke.
ELIN projektira brezplačno vse naprave in obrate, ki so v zvezi z elektrotehniko.
Tehnične pisarne in zaloge:
LJUBLJANA, Dunajska cesta, palača Ljubljanske kreditne banke
MARIBOR, Vetrinjska ulica 11. 11

Suha drva!
Bukova, borova in brezova, prodaja na drobno in debelo v vsaki množini, na dom postavljena
Drago Ščekič, Maribor, Rajčeva ul. 7
Telefon štev. 355 296

Slavenska banka d. d., Zagreb
Podružnica: Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 24
Delniška glavnica in rezerve Din 50,000.000·— Vloge čez Din 125,000.000·—

Podružnice:
Beograd, Bjelovar, Brod n./S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Velikovec, Vršac.

Ekspoziture:
Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka.

Agencije:
Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

Afilijacije:
Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaczi utca 35; Bankhaus Milan Robert Alexander, Wien I., Augustinerstraße 8

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje. 40

Politični odmevi.

Dr. Grgi Tuškanu v spomin

Hrvatska politika zadnjih desetletij pred osvobojenjem je prešla vse faze od lokalnih borb preko plemenske razcepljenosti do končnega jugoslovanskega ideala. Hrvatski sabor ni bil torišče velikih državnih bitk, v njem so prevladovala fanatična partizanska ruvanja, spretno inscenirana od madžarske ekspoziture na banski stolici, ki je vedno in dosledno znala izigravati najreakcionarnejše «pravaške» elemente proti hrvatsko-srbski koaliciji kot pobornici za hrvatski nacionalni progres. Misija mladega in bahatega grofiča Khuena-Hedervarya (l. 1885.), ki je započela glavno epoho hrvatske nacionalne borbe, pa je dobila za protiutež mogočno individualnost dr. Grge Tuškana.

Khuenovo imenovanje za bana je hrvatska javnost smatrala za čisto provokacijo in takratni radikalni mladi starčevičanci so sklenili Khuena dejansko postaviti pred saborska vrata. Zgodilo se je, Khun je dobil brco z nogo — in započel se je znani politični proces, ki naj bi bil Khuena rešil diskvalifikacije. — Prijeli so predvsem Tuškana — radi krivega pričevanja. Obsodili so ga na 8 mesecev in poslali v lepoglavsko kaznilnico, Hedervary pa je dobil najvišji avstrijski red zlatega runa. Tuškanu so vzeli doktorat in advokaturo. Po prestani ječi se je naselil kot gostilničar v svojem rodnem mestu Sisku. Njegovo politično udejstvovanje dobiva pečat neizprosnega revolucionarstva, ki so ga neprestane persekucije in nasilnosti le utrjevale. Dr. Tuškan je bil zastopnik svojega rojstnega mesta Siska in Khuen je neprestano stremel, da onemogoči njegovo izvolitev. Dasi je Khuenu uspelo, od 88 mandatov pridobiti jih 75 za sebe, je Sisak ostal Tuškanov tabor. Ko je tudi starčevićevstvo podleglo zloduhu Franku, je Tuškan prestopil v fronto srbsko-hrvatske koalicije, ki ga je postavila na čelo. Kot tak je dajal pravec doslednega odpora proti vsemu, kar je prišlo z Dunaja in Pešte; z lozinko «s puško na Dunaj!» je bil dr. Tuškan posebljeni vzor antagonizma proti nasilnemu tujstvu in njegovemu oblizništvu na Hrvatskem. Nepomirljivo je mrzil Franka in Radića.

Dr Tuškan je preziral vsak oportunizem. V saboru je rušil, toda z isto žilavostjo in energijo je ustvarjal med narodom. Njegova ekonomska borba za gospodarsko osamosvojitev naroda je rodila dragocene plodove.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je bil dr. Tuškan zaverovan v propast Avstrije in Nemčije. Ob otvoritvi sabora v letu 1915. je podal v konferenci koalicije navzočemu banu Skerleczu v obraz izjavo: «Ta vojna je naperjena proti nam in mi se ne damo varati z otvoritvijo sabora. Ne dajo nam tega gospodje v Pešti in na Dunaju radi nas, temveč radi sebe.»

Prišel je prevrat. Dr. Tuškan se je srečen podal v Beograd. Njegovo udejstvovanje v narodnem predstavništvu je veličalo Tuškanovo življenjsko borbo; mirno se je na to podal v zatišje. Pred tednom je v častitljivi starosti 73 let legel v grob. Vseeno še prerano. Njegova silna individualnost, prototip čestitosti in žilavosti, bi bila še neprestano kakor kdaj prej potrebna v metežu demagogije in političnih absurdov. Tako ostane dr. Tuškanovim mlajšim sobojevnikom sam njegov spomin veličastna dedščina in jamstvo za končno zmago vztrajnosti in neomahljivosti.

—en.

Pred priznanjem sovjetske Rusije?

Ko so v Rusiji zavladali boljševiki, so evropske velike sile prekinile redne diplomatične odnošaje z Rusijo, ker so stale na stališču, da režim, ki je v Rusiji zavladal, ni «zakonit».

Prve bolečine revolucije je Rusija prestala; pozneje, ko so se razmere deloma ustalile, pa se je znašla pred velikim in težkim vprašanjem: kaj sedaj, kako obnoviti razdejano državo? Boljševiški voditelji so mislili, da se bo to lahko napravilo na podlagi komunizma in začeli so takoj z najrazličnejšimi eksperimenti: a kmalu so sprevideli, da je komunističen program v svojih skrajnih konsekvencah neizvedljiv ter so morali nastopiti pot kompromisov, pot evolucije na desno.

V tem stadiju razvoja se nahaja Rusija danes. To danes uvidevajo tudi vse velike sile in iščejo pota in načina, kako priti do rednih gospodarskih odnošajev z državo, ki hrani v svoji zemlji velikanske zaklade. In ker zahteva ruska sovjetska vlada, da se jo prizna «de jure», kot pravo in edino vlado Rusije, se bo zgodilo tudi to najbrž prej kot se domneva.

V Ameriki prevladuje splošno mnenje, da ni nobenega vzroka za neobnovitev rednih odnošajev z Rusijo. O tem se je govorilo tudi v ameriškem senatu in ravno zastopniki večine so naglašali potrebo obnovitve odnošajev z Rusijo. Eden voditeljev vladne večine, senator Lodge, je pri tej priliki izjavil: «Današnja Rusija se ne razlikuje stvarno od vlade, ki je vedno upravljala to državo. Rusija se je vedno nahajala pod gospodstvom despotske tiranije, ki se je naslanjala na oboroženo silo. Rusija nima, kot zapadna Evropa, tradicije svobodne vlade. V Rusiji so samo zamenjani despoti, ali principi despotizma so isti.»

Ves ameriški senat je odobraval to stališče in sprejet je bil predlog, da bodo Zedinjene države delale proti svojim interesom, ako ne priznajo sovjetske Rusije. Seveda, to nikakor ne pomeni, da se smatra v Ameriki sovjetski režim kot dober, ali to je *notranja* zadeva Rusije, kakor je bil carski režim, ki tudi ni bil dober, njena notranja zadeva.

Temu edino pravilnemu stališču se približujejo polagoma tudi Francozi, ki so se vedno najbolj branili priznati sovjetsko Rusijo in radi katerih tudi naša država še vedno ne živi v nikakih službenih odnošajih s sovjetsko Rusijo, temveč vzdržuje in plačuje še vedno v Beogradu nekakega «zastopnika» Rusije, one carske Rusije, ki je že zdavnaj ni več in se gotovo tudi več ne povrne! Morda bomo šli sodaj za Francijo, ki bo najbrž še letos obnovila redne odnošaje s sovjetsko Rusijo, da se tako zavaruje pred rusko-nemško zvezo, ki v zadnjem času straši radi Poruhrja!

Glasilo znamenitega francoskega državnika Clemenceau-a «L'Echo National» je priobčilo te dni naslednjo pozornost vzbujajočo vest: «Ministrski svet je v svoji zadnji seji sklenil nadaljevati s sovjetsko vlado pogajanja, ki so se začela lansko poletje. Vsi člani vlade so se izjavili v tem smislu. Predsednik republike, ki ni pozabil svoje preroške izjave proti boljševizmu, se je energično protivil temu vladnemu načrtu, ali njegovo mnenje ni zmagalo. Naknadno je bilo sklenjeno, da odpotuje čez mesec dni posebna misija v Moskvo. Vodil jo bo politik, ki ni niti Herriot, niti Paléologue in ki ne zboruje v burbonski palači.»

Ta vest glasila znamenitega fracoskega državnika je izzvala pravo senzacijo, ali — dementirana ni bila. Razmerje do Nemčije je primoralo Francijo do popolne preorijentacije v njeni ruski politiki in predsednik republike Millerand je v tem vprašanju v boju z ministrskim predsednikom Poincaré-jem podlegel. Javlja se, da odide že tekom marca v Moskvo senator Monsie z nalogo, da sklene s sovjetsko vlado pogodbo o njenem priznanju «de jure».

Tako se vrti evropska politika. Naša diplomacija naj bo vsaj enkrat na svojem mestu in naj ne čaka, da se ves svet sporazume z Rusijo — pred nami!

Socialna politika

Invalidi in radikalci

Ko je bila meseca novembra velika deputacija Združenja invalidov iz vse države pri ministrskem predsedniku Pašiću, stavila je nanj tudi vprašanje, ali je za izenačenje invalidskih penzij in drugih ugodnosti za invalide v celi državi. G Pašić se je takoj razburjeno spustil v razgovor, češ, da je nemogoče, da bi se penzije postavile na enako podlago. To da bi bilo skrajno krivično, ker je ta penzija nagrada za žrtve, doprinešene v vojni. Napram temu so zastopniki invalidov energično zastopali stališče popolne enakosti. V ministrskem svetu je tedanji minister za socialno politiko dr. Žerjav poudarjal, da invalidske penzije in druge državne dajatve invalidom niso nagrada za vojne žrtve, sicer bi pač ta nagrada morala biti vsaj večja in izdatnejša. Invalidnina je izključno podpora socialnega značaja, ki pač mora biti za vse državljane brez razlike enaka. To stališče je prodrlo, ker je demokratski klub izjavil, da je od tega odvisno njegovo nadaljnje sodelovanje v vladi.

Kako reakcionarno je v tem pogledu stališče radikalske stranke, je bilo videti opetovano v raznih razpravah, kjer so radikalci začudeno spraševali, kako je to mogoče, da tudi prečanski invalidi dobivajo podpore. Ob vsaki priliki so radikalci zahtevali nasilno intervencijo proti invalidom in so se dosledno postavljali na stališče, da je treba invalidstvo izročiti vojnemu ministru. Zlasti se je vsa reakcionarnost radikalstva pokazala v njegovem boju proti invalidskemu Udruženju, katero so hoteli na vsak način razgnati in razpustiti, tako kakor hočejo danes na primer razpustiti Orjuno. Vsi ti naklepi so se razbili na odporu demokratskih ministrov, katere so radikalci zato proglašali za prikrite — komuniste.

Posebno krepko so radikalci nastopili proti invalidom, ko je v zakonskem projektu o invalidih tedanji minister za socialno politiko dr. Žerjav predložil, da naj se zemlja za odkup invalidov poskrbi tudi s prisilno razlastitvijo cerkvenih zemljišč, kolikor so ta zemljišča preko potrebe dotičnih cerkvenih namenov. To je bil ogenj v strehi in radikalci so dalj časa zadrževali načrt invalidskega zakona, ki bi sploh ne prodrl v ministrskem svetu, ako bi se tozadevna določba ne bila brisala.

Zadnjič smo že poudarjali važnost odkupa v obliki zemlje. Še važnejši je bil odkup v obliki kapitala, katerega bi dobil invalid, ki začne samostojen gospodarski obrat ali pa ga razširi. Mesto invalidnine bi dobil enkratno odpravnino, s katero bi si mogel nabaviti obratnih sredstev in postaviti svojo eksistenco na lastne noge. Ta ideja je v invalidskem zakonu prodrla. Radikalci pa niso dovolili, da se denar, kateri je za finansiranje odkupnin potreben, v skrajnem slučaju nabavi s prisilnim notranjim posojilom. Minister za socialno politiko dr. Žerjav je predlagal, naj se, ako bi se zadolžnice invalidskega amortizacijskega posojila ne mogle prostovoljno plasirati, po posameznih avtonomnih komisijah izvršila razdelitev prisilnega posojila, tako da bi morali gotovi javni zakladi, denarni zavodi in imetniki v glavnem neproduktivnih kapitalov podpisati gotov procent prisilnega invalidskega posojila. Tudi ta predlog je padel vsled odpora radikalske stranke, katera je izjavila, da se v trenutku, ko v Beogradu vsak lahko svoj denar obrestuje s 50%, ne da nikogar prisiliti, da posodi državi za invalide za 20 let denar po 6%.

Vsa ta vprašanja bodo v novi narodni skupščini brez dvoma ponovno prišla na dnevni red. Zlasti bo važno, kako se bo rešilo podeljevanje služb in takšnih zaslužkov, ki so v zvezi z državno upravo, to so predvsem trafike. V naši državi je okrog 40.000 trafik, ki od države zaslužijo okrog 50 milijonov dinarjev letno. Ako se provede dosledno člen 43. na novo predlaganega invalidskega zakona, je zopet znaten del invalidskega vprašanja spravljen s sveta, v kolikor je gmotnega značaja.

Naseljenost v naši državi

Na podlagi podrobnih podatkov, zbranih po vojni, je bila objavljena te dni državna statistika o naseljenosti posameznih pokrajin naše države.

Od vseh delov naše države je najgostejše naseljeno Medjimurje, kjer pride na 775 kvadratnih kilometrov površine 96.945 prebivalcev, ali 125 prebivalcev na kvadratni kilometer. Medjimurje je več kakor dvakrat gostejše naseljeno od Srbije. Za Medjimurjem prihajata Bačka in Banat s 797.873 prebivalci na 9.926 kvadratnih kilometrov, ali 80.5 prebivalcev na kvadratni kilometer. Zanimivo pa je, da ima Banat, ki je v neposredni bližini Bačke, samo 60 prebivalcev na kvadratnem kilometru.

Slovenija s Prekmurjem ima na površini 16.197 kvadratnih kilometrov 1,056 tisoč 464 prebivalcev, ali 65 na kvadratni kilometer. Hrvatska in Slavonija obsegata 42.534 kvadratnih kilometrov in štejeta 2,613.933 prebivalcev, kar znači 61.5 prebivalcev na kvadratni kilometer. Na peto mesto prihaja, kakor smo že videli, Banat, ki ima na obsegu 9.776 kvadratnih kilometrov 582.540 prebivalcev, ali 60.5 prebivalcev na kvadratni kilometer. V hrvatskem Primorju pride na kvadratni kilometer 56 prebivalcev.

Na sedmo mesto pride Severna Srbija z 2,655.078 prebivalcev na 49.4950 kvadratnih kilometrov površine. To znači, da ima malo več kakor 53 prebivalcev na kvadratnem kilometru. Dalmacija obsega 12.732 kvadratnih kilometrov in ima 621.429 prebivalcev, ali malo manj kakor 50 prebivalcev na kvadratnem kilometru. Na deveto mesto prihajata Bosna in Hercegovina z 1,889.929 prebivalcev na 51.199 kvadratnih kilometrov površine, ali nekaj manj kakor 40 prebivalcev na kvadratni kilometer. Na desetem mestu je Južna Srbija z 1,474.560 prebivalci na 45.717 kvadratnih kilometrov ali 32.25 prebivalcev na kvadratnem kilometru.

Najslabše je naseljena Črna gora, na katero pride pri obsegu 9.668 kvadratnih kilometrov samo 199.857 prebivalcev, ali komaj 27.75 prebivalcev na kvadratni kilometer. V celi naši državi pride povprečno 48.25 prebivalcev na kvadratni kilometer. Najgostejše so naseljeni kraji okrog Zagreba in Varaždina, na bolj redko pa okoli Nikšića, Berana in Kavadara v južnih krajih, okoli Milanovca v Srbiji in Glamoča v Bosni.

Naše domače zadeve

Povratek judenburških žrtev v domovino

V maju leta 1918. je bilo po prekem sodu v Judenburgu ustreljenih 6 vojakov bivšega 17. pešpolka.

Zemeljski ostanki ustreljenih žrtev so pokopani v Judenburgu.

Za upori v čeških polkih je sledil upor v slovenskih polkih in bataljonih. Nemško in madžarsko vojaštvo pa je ostalo trdo in neomajano v globoki zavesti, da se morajo strahote vojne nadaljevati, ker gre za koristi nemštva in madžarstva — proti koristim Slovanov.

V dušah slovenskih vojakov je zažarela iskra odpora proti duhu, s katerim je bilo prenasičeno stremljenje nadaljevati vojno do najskrajnejših sil, proti duhu germanskega in madžarskega nasilja. Duša našega preprostega kmetskega sina je zaslutila, da je prevarana in da krvavi le za tuje koristi. Zavestno in podzavestno je šlo skozi srca slovenskih vojakov prepričanje, da Avstrija ni naš pravi dom, da je ona naša zatiralka, ki ni vredna ljubezni naših src, udanosti naših duš in zvestobe v naših dejanjih.

V mislih naših vojakov je dozorela volja in hotenje po narodni svobodi, po lastni državni individualnosti.

Temu svojemu notranjemu razpoloženju so slovenski vojaki dali viden izraz z uporom 17. pešpolka v Judenburgu. Ta upor je v slovenskem narodu še globje zrahljal vero v Avstrijo in je ustvaril in utrdil tla, na katerih je mogel dozoreti razpad monarhije in na katerih je vzcvetela svobodna jugoslovanska država.

V Judenburgu ustreljeni slovenski vojaki so se zgrudili kot žrtve na žrtveniku za našo svobodo; padli so za večno stalne ideale prave kulture, izkrvaveli so v boju svobode z nasiljem.

K tem mučenikom svobode hite ob petletnici naše misli.

Njih spomin ne more nared lepše proslaviti in svoje globoke hvaležnosti ne izrazitejše pokazati kakor da povzroči prevoj njihovih zemeljskih ostankov iz mrzle tujine v domačo grudo, da jim tu postavi dostojen spomenik in da leto za letom roma na njih grobove iskat bodrila v težkem boju za narodovo srečo in blagobit.

Iniciativa za to misel je izšla iz vrst bivših vojakov 17. pp., ki so za izvršitev opisanega namena ustanovili izvrševalni odbor.

Dnevi prevoza in pokopa judenburških žrtev morajo biti veličastno počastitev spomina naših najboljših sinov in veličasten izraz sreče naših src, da živimo v svobodni lastni državi; ti dnevi morajo biti praznik svečane obnove prisege, da hočemo za obranitev in poglobitev te svobode dati vse najboljše sile svojega razuma in svojih rok. V teh dneh mora v celem našem narodu vznova vzplamteti oni plamen, ki je žarel v oktoberskih dneh leta 1918. Naša srca morajo postati kresovi vrh naših gora, vidni daleč tja v notranjost vseh tujih držav. V teh dneh mora biti dokumentirana enotna volja naroda živeti svobodno v svobodni državi. Ti dnevi morajo ostati amulet naših src, blagoslov matere na težko pot v veliko narodovo politično, gospodarsko in kulturno bodočnost.

Prevozu in pokopu judenburških žrtev je treba dati veličasten zunanji sijaj; tega čina pijetete in te manifestacije za našo svobodo se mora udeležiti ves narod po svojih najboljših zastopnikih. Zaradi tega se podpisani odbor obrača na vse politične stranke, na vsa naša najvažnejša kulturna zastopstva, na gospodarske organizacije na na odna in stanovska društva, telovadne organizacije, na vse, kar predstavlja narodovo politično, kulturno, gospodarsko in socialno življenje z uljudnim predlogom, da osvoje v dopisu izraženo misel in da se kot vrhovne institucije narodovega udejstvovanja odločijo s svojim enotnim in složnim sodelovanjem dvigniti sijaj zamišljenega vsenarodnega čina hvaležnosti do onih, ki so za našo boljšo bodočnost žrtvovali svoja mlada življenja.

Svojo izdatno pomoč sta obljubila predstavnika civilne in vojaške oblasti, gospod pokrajinski namestnik in gospod divizionar dravske divizijske oblasti. Go-

Pismo iz Rusije

Odličen ruski intelektualec, prijatelj našega lista, nam je odstopil v objavo sledeče velezanimivo bratovo pismo iz Rusije:

Smolensk, sredi februarja.

Dragi brat! Končno smo vendar prejeli tvoje pismo, ki nam je pripravilo poseben praznik. Nočem, da obtiči ta list kje medpotoma, zato ne bom pisal veliko. Dal Bog, da bi bilo tebi boljše v tujini, nego je nam doma! Pišeš, da bi se najraje vrnil v Rusijo. Pri nas se pogostoma sliši narobe: O, kako bi se dalo priti ven iz te Rusije! Odkrito povem, da ti ne svetujem povratka na dom.

Kar se življenja tiče, na deželi seveda ni pomanjkanja. Tam je kakor prej; ljudje se boje edinole slabe letine. Če srečaš ruskega kmeta, tvojega tovariša iz avstrijskega ujetništva, mu lahko svetuješ, naj se pelje domov, ker se mu ni ničesar bati. Toda mestno življenje je grozno in ni upanja, da bi se izboljšalo. Visokošolci v Petrogradu živimo boljše, nego ljudje v provinci ali prenapolnjeni Moskvi. Tehnične šole uživajo vobče večjo nakionjenost vlade nego univerza. Vendar smo pa tudi mi že zelo srečni, če imamo črn kruh, zmrznjen krompir in slabo kašo iz nezmlete rži. Saj je tudi to za mesto prava redkost. Pičla podpora v živilih, katero smo visokošolci dobivali prej (pol kilogram kruha, nekaj rži in dve kocki sladkorja na dan!) je bila že lani ustavljena. Dijaki si moramo sami služiti kruh. Šolanje je zategadelj brezkončno. Po zimi študiram samo v prostem času, ter služim za monterja v tovarni, da si prislužim 35 do 40 milijonov na mesec, kar je pa še vedno premalo. Na spomlad, ko bo Neva zopet plovna, se podamo vsi visokošolci na sezijsko delo, nalagat tuje parobrode. Zato ni nič čudnega, da sem v teku dveh let doštudiral komaj drugi semeter, dasi sicer nisem lenuh.

Glede učnih pripomočkov nam trda prede. Stare knjige so postale prava redkost, a novih nimamo. Cene, katere se zahtevajo za posamezna dela, so strahovite. Moram študirati po tujih virih. Vse to bi še prenesel, če bi se pozneje dale nabaviti praktične knjige. Toda tudi na to ni upanja.

Najhujše, kar nas tare, je pomanjkanje perila, obleke, obutve, z eno besedo vsega, kar se z vašega in našega prejšnjega stališča ne da pogrešati. Od dijaka pa do učenjaka svetovne slave hodi vse lačno, boso in raztrgano. Ničesar si ne moremo nabaviti. Vprašaš me, ali naj mi pošlješ čevlje? Rajše ne stori tega, ker bi me bilo sram pred drugimi!

Zadnjič so me zapeljale domov dolge božične počitnice, ki so trajale od 20. decembra dalje cel pol drugi mesec. Da sem si utegnil kupiti vozni list, sem moral prodati nekaj knjig in par kosov obleke. Lahko na ročem, da se sedaj potuje po ruskih železnicah skoro kakor v mirnem času. Vlaki gredo pravilno. Izumrl je tudi po tifusu okuženi mrčes, katerega žrtev je prej postal vsak popotnik. V železniških vagonih je zakurjeno in razsvetljeno. Vsak vozni listek odgovarja numeriranemu sedežu.

V Moskvi me je iznenadilo sijajno pouličnо življenje, katerega na polumrtev Petrograd in provinca ne poznata v takem obsegu. Suharev trg in celo Sadovo ulico tik do kolodvora polni celi dan nepregledna množica, katera kupčuje, dokler se ne stemni. Kakor veš, ne notira naš rubelj na nobeni inozemski borzi. V Rusiji se sedaj samo zamenjuje.

V provinci ni življenje nič cenejše nego v Petrogradu. Tu in tam trpimo na pomanjkanju kurjave. Zmrzovati smo vajeni vsi. Kdor hoče skuhati hrano, si mora najprej preskrbeti drva. Ljudje so opustošili vse vrte in nasade. Drevje, ograje, plotovi, vse je zgorelo. Od stoletnih lipovih nasadov ob Volgi so ostali samo štori. Po ulicah, katere je prerasla gosta trava, se pasejo črede koz. Kmetje ne vozijo več mleka v mesto, ker so v primeri z nami prebogati. Drugače pa je mestno življenje živahno. Trgovine so polne živil, četudi samo za bogataše. Vendar napravlja vse, kar vidiš, vtis, da je Moskva prestala hude čase. Šipe v oknih so razbite. Od hodnikov in pouličnega tlaka ni ostalo nič. Hiše so zanemarjene. Tu in tam prekinejo ulico ožgane razvaline, spomenik iz let meščanske vojne. Hvala bogu, da so iz mest izginile tolpe lakotnikov. Toda bati se je, da se povrnejo, če se ponovi slaba letina. Ljudje se strašno boje, da bi morali še enkrat gledati strašne prizore, katerim so že pričevali.

Za politiko se brigamo malo. Vse pa govori, da se bližajo veliki dogodki. Čuje se, da je dospel v Moskvo Hindenburg, ki bo izdelal vojni načrt proti Romuniji in Poljski. Časopisi javljajo o uspehih mornarnice ob Črnem morju, kjer se postavljajo velike ladjedelnice. Neki znanec, kateremu sem omenil, da si v Jugoslaviji, mi je dejal, da bo na spomlad pri nas prav vroče, ker pridete med kladivo in nakovalo.

„Sin kmetskega cesarja“

Kakor je bilo naravno — drugi bi rekli: kakor se je spodobilo — smo pisali tu v cesarskih dednih deželah o kmetskem *cesarju*, pod kraljevsko Štefanovo krono pa o kmetskem *kralju*.

In oboji smo kronali svojega svojega gospodarja z razbeljeno železno krono, Jurčič Ilijo Gregoriča, Šenoe Matijo Gubca.

Jurčič je napisal povest «Sin kmetskega cesarja» (1869), t. j. zgodbo o sinu Ilije Gregoriča, poveljnika kmetskih čet. Dodal je povesti zgodovinsko opombo: «Najhujša kmetska vojska na Slovenskem je bila leta 1573. Glavni vodja z vilami, motikami in drugim orodjem oboroženim trumam je bil Ilija, ki se je dal celo za kmetskega cesarja razznaniti. Večina kmetov je na borišču ali drugače konec storila; Ilija sam je bil z železno, v ognju razbeljeno krono kronan, da je strahovite smrti umrl.» Literarni zgodovinar je seveda brž opazil, da je Jurčič tu zamenjal Ilijo Gregoriča, «kmetiškega vojvodo» (vojskovodjo) z Matijo Gubcem «kmetiškim cesarjem» (kraljem).

Te zamenjave pa ni zakrivil Jurčič. Zgodovinarjem prepuščam vprašanje, kam in kako daleč nazaj gre zamenjava (Parapat pravi v Let. Mat. Slov. 1869., 108., da Ilijo «Valvazor in drugi za njim napačno imenujejo kmečkega kralja!!). Vsekakor je v Jurčičevih časih bila običajna. Iznacij Orožen pravi v svoji «Celski kroniki» (1854.) «Med ujetimi puntarji je bil tudi *Ilia*, cesar puntarskih kmetov. Njega so bili potem peljali iz Cela v Zagreb, kjer so ga na razbeljen železen tron posadili ino ga z razbeljenoj železnoj kronoj kronali.» In v Trdinovi «Zgodovini slov. naroda», ki je bila pisana nekako leta 1850., a je izšla šele 1866., čitamo (58): «(Kmetje) si nekega Ilija za kmečkega cesarja izvolijo... Posadijli so ga na železen prestol, in mu razbeljeno, z dolgimi žeblji obito krono v glavo vtaknili. Tako je cesar Ilija poginil.»

Značilno je ori tem, da sta Orožen in Trdina ves punt prikazovala, kakor da se je dogodil le na Slovenskem (Orožen samo dodaja Hrvatsko, Gubca pa sploh ne omenja). Zato se je prof. Fr. Brade-

spod pokrajinski namestnik je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo.

Istočasno s prevozom in pokopom se ima izvršiti odkritje velikega nagrobnega spomenika in sicer namenjenega vsem ki so se zgrudili in umrli v odporu proti nasilju za našo svobodo, kot vidno znamenje našega suženjstva in vstajenja.

Podpisani odbor je skromnega mnenja, da bi predstavniki političnih strank, kulturnih organizacij, narodnih in stanovskih društev in telovadnih organizacij tvorili širši odbor, ki bi podpisal oklic na narod in v čigar imenu bi se cela misel izvršila.

Odbor si dovoljuje izraziti prošnjo, da bi omenjene institucije blagovolile izraziti svoje soglašanje s stavljenim predlogom in da bi označile osebe svojih predstavnikov, katerim bi si podpisani odbor dovolil predložiti v podpis o k l i c na narod in katere bi tvorile predlagani širši odbor, čigar željam bi podpisani izvrševalni odbor podredil svoje delo. — Odbor za prenos leta 1918. vsled upora v Juденburgu po prekem sodu ustreljenih vojakov biv. 17. p. p.

„Tolminski punt"

Društvo «Soča» s sobotnimi predavanji med vsemi ljubljanskimi društvi najplodoviteje izpopolnjuje bilanco svojega prosvetnega dela. Serija dosedanjih poljudno-znanstvenih predavanj daje «Soči» svojstvo svojevrstne ljudske univerze. Da uspeh ne izostaja, vidno dokazuje vedno številnejši obisk, ki je zadnjo soboto bil nadvse razveseljiv. Dolga dvorana pri «Levu» je bila popolnoma zasedena in količkaj zakasneli gostje niso več našli prostora. Opazili smo, da si je «Soča» pridobila prijatelje ne le iz primorske domačije, temveč iz vseh ljubljanskih slojev, kajti zbrane smo našli v ugodnem razpoloženju goste od vseučiliščnega profesorja in dvornega svetnika do študenta in delavca. Tema je bil privlačen in povsem aktualen. Gospod dvorni svétnik Cvek je predaval o «Tolminskem puntu», krvavem pendantu velike Gubčeve tragedije.

Dne 20. aprila poteče 209 let, ko se je na Glavnem trgu v Gorici odigrala ena največjih slovenskih žalostiger. Po cesarjevem ukazu in grofovski želji je omenjenega dne padlo pod krvnikovim mečem 11 tolminskih kmetov, ki so krvavo gaženi narod dvignili v upor proti Coroniniju, Strassoldu, della Torreu in drugim grofovskim kraguljem na Goriškem. — Kmet Ivan Gradnik, duša puntarjev, je zbral pri Sv. Luciji 5000 kmetov in v mogočnem pohodu vkorakal v Gorico. Že se je zdela stara pravda dobljena, ko dospe grofom cesarjeva vojaška pomoč. Začele so se strahovite persekucije, ujeli so vse kolovodje in posebna komisija, došla iz Gradca, je z natezalnico in peklenskim izsiljevanjem nad 8 mesecev vršila svoje inkvizitorsko opravilo. Šele v aprilu 1714. se je začela obravnava, krvava obsodba pa je bila proklamirana 18. aprila 1714. Stoinpetdeset puntarjev je bilo obsojenih na težke kazni v Goriškem gradu, odkoder se živi niso vrnili več, 11 kolovodij z Ivanom Gradnikom na čelu pa je bilo obsojenih na smrt. Odsekali so jim glave ter jih na to razčetverili, dele njihovih trupel pa razobesili po Gorici v strah in svarilo... toda minulo je tudi to. V razvalinah je «Kozlov rob», izginili so grofje, narod pa je ostal. Žal svoboda, ki je primorskim bratom ob prevratu zasijala le za hip, je ugasnila v mraku laške tiranije, hujše in nasilnejše, kakor kdaj prej. Stara pravda se piše padalje, odločneje in trje kakor nekoč...

G. dv. svétnik Cvek je svoje predavanje zasnoval globoko, izčrpno. Podal je uvodoma kratek opis in zgodovino tolminske deželice, nato pa s stopnjevanjem dogodkov in historičnih podatkov živo osvetil spomin trpljenja davnih tolminskih pradedov ter s podčrtavanjem tragike vzbudil v poslušalcih najglobljі dolem; njegove zaključne besede o veri v lepše bodoče dni so izzvale gromek aplavz.

Nato je g. Mirko Kragelj recitiral iz Gradnikovega cikla «Tolminski punt» četvero sonetov, ki so močno rezali v srca. Priljubljeni dr. Kozinov kvartet je pokazal vso požrtvovalnost in s krasnimi pesmicami vzdržal razpoloženje do konca. Bil je lep večer, naj bo še več takih!

Nova poštna pravila

Začenši s 1. marcem se je začelo poštno poslovanje pri vseh poštah naše kraljevine po novem pravilniku. Upamo, da ustrežemo našim čitateljem, če navedemo tu bistvene razlike med dosedanjim in novim poštnim redom.

Novi pravilnik odreja, da se vrne pošiljatelju, če zahteva pristojbina, ki jo je z znamkami plačal na spremnici ali na ovitku pisma, a to samo tedaj, če paket ali denarno pismo ni še vknjiženo, in sicer po odbitku 10% vrednosti znamk. Če pa je bila pošiljka (paket ali denarno pismo) že vknjiženo, pa se ugotovi, da se ne strinja s predpisi in da se mora vrniti pošiljatelju, potem pošiljatelj nima pravice do povračila plačanih pristojbin. Stranke morajo prejemati svoje pošiljke le pri onih poštah, v čijih dostavnih področjih stanujejo.

Preveč plačane pristojbine se povrnejo pošiljatelju ali naslovniku samo tedaj, kadar pismeno zahteva. Znamke, ki so nalepljene na ovitke in druge vrednotnične celote, pa so nepokvarjene, se proti odbitku 10% nominalne vrednosti lahko zamenjajo. Stranka, katera vplača več ko 300 dinarjev ter ima več ko 5 bankovcev, mora imeti na posebnem listku natančen spisek denarja (število, vrsto, vrednost ter skupno vsoto). Ta spisek mora stranka podpisati. Teža pisem v tuzemskem prometu ne sme presegati 2 kg, njih obseg pa na nobeno stran 45 cm, oziroma, če ima obliko zvitka 75 : 10 cm.

Vsaka stranka, ki odda obenem več kakor 2 nakaznici, pa nima predajne knjige ali skupnega predajnega lista, mora izročiti uradniku z nakaznico in denarjem vred na posebnem listku zapisane in seštete zneske vseh nakaznic; poleg tega mora biti na tem listku tudi popisan denar po številu, vrsti in vrednosti. Vrednostna pisma z nenavadno debelimi pečati se ne smejo sprejemati, pečati na oglih pisma pa morajo biti od roba najmanj 5 mm oddaljeni in se ne smejo drug drugega dotikati. Pošiljatelj vrednostnega pisma mora na naslovni strani ovitka, in sicer pod označbo vrednosti napraviti barvni odtisk svojega pečatnika, tako da se oblika in besedilo pečatnika, s katerim je vrednostno (denarno) pismo zapečatil, natančno razloči. Vrednostno pismo ne sme biti težje od 2 kg in ne sme presegati v nobeno smer 45 cm. Če je težje kot 2 kg ali pa če presega v katerokoli stran 45 cm, se smatra tako pismo za paket.

Paketi z označeno vrednostjo 600 dinarjev in več se smatrajo za vrednostne. Paket z naznačeno vrednostjo do 500 Din 99 par je pa navaden. Tudi na naslovni strani paketa, v katerem je gotov denar ali vrednostni papirji, mora pošiljatelj poleg označene vrednosti napraviti barvni odtisk pečatnika, s katerim je paket zapečaten, ali pa besedilo pečatnika s črnilom natančno in razločno napisati. Pošiljatelj mora tudi na odrezku (kuponu) poštne spremnice, ki spremlja zapečateno pošiljko, na določenem kraju napraviti vselej razločen barvni odtisk pečatnika.

Poštnine proste oblasti, zavodi itd. smejo priporočeno predajati samo taka poštnine prosta pisma, v katerih so nenadomestne listine, posebno važni uradni spisi ter taka pisma, v katerih je določen kak rok. Poštnine proste oblasti, zavodi itd. so obvezani pošiljati vse zneske do 1000 Din po poštnih nakaznicah, ali pa v vrednostnih pismih. Izvzeti so samo slučaji, kadar se pošilja denar kakor predmeti kazenskega postopanja.

Nadomestna dostava paketov družinskim članom prejemnikovim je dopuščena do označene vrednosti izpod 600 dinarjev (torej samo pri navadnih paketih), a nadomestna dostava nakaznic in vrednostnih pisem pa do 100 Din. Ne smejo se pa nadomestno dostavljati družinskim članom niti prejemnikovim stalno nameščenim osebam: uradna priporočena pisma, priporočene pošiljke s povratnin, poškodovane pošiljke, ki so bile nepravilno izročene. Vse te pošiljke se morajo izročati naslovnikom samim ali njih pooblaščencem.

Rok za reklamacijo (poizvedovanje) je določen na leto dni (ne več na 6 mesecev). Ta rok se računi od dne, ko je bila pošiljka na pošti oddana. Pravico do odškodnine pa dobi pošiljatelj samo tedaj, če izroči zahtevo do odškodnine v času 15 dni od tistega dne, ko je preje obvestilo, da pošiljka ni bila izročena.

Odškodninski znesek za izgubljeno priporočeno pismo znaša 50 Din. Člen 73 določa nove odškodninske zneske za pakete brez označene vrednosti, in sicer: za paket do 3 kg se plača kvečjemu 30 Din, od 3 do 5 kg največ 50 Din, a preko 5 kg za vsak kilogram po 10 Din odškodnine.

Poškodbe in oplenitve paketov, ki jih je naslovnik v teku 48 ur po dostavi pošti prijavil, vzame pošta v vednost, jih zabeleži in obvesti pozneje prejemnika o uspehu poizvedovanj. Odškodnino pa dobi prejemnik samo tedaj, ako preiskava dožene, da se je poškodba ali oplenitev izvršila po krivdi poštnih nameščencev.

Kulturni pregled

Prosvetni odsek Sokola v Sodražici

(Iz Zveze kulturnih društev v Ljubljani.)

Iz poročila prosvetnega odseka sokolskega društva v Sodražici na 13. rednem občnem zboru dne 21. jan. t. l. posnemamo, da je bil prosvetni odsek omenjenega društva v minulem poslovnem letu izredno marljiv in delaven.

Prosvetni odsek je imel v tekočem letu sledeči odbor: načelnik Viktor Kovač, tajnica Draga Podbojeva; odborniki: Ivana Šterbenk, Berta Lapajne, Anica Drobnič, Janez Petrič in Jože Ivanc. Težave je imel prosvetni odsek med letom v tem, da je moral večkrat menjati svoje tajnike, oziroma tajnice. Slednjič je deloval kot tajnik br. Stanko Ivanc.

Odsek je imel tri pododseke, in sicer: 1.) pevski, 2.) dramatični in 3.) tamburaški. Pevski odsek je štel 30 članov in članic, dramatični 12, tamburaški 8.

Požrtvovalnost članov je bila letos tako velika, kakor morda še nikoli, kar obstoja sokolsko društvo v Sodražici. Vsak je bil vedno točno na mestu, včasih celo pri pevski in dramatični vaji isti večer. Ta točnost in polnoštevilna udeležba bodisi pri pevskih, bodisi pri dramatičnih izkušnjah, je obrodila zadovoljiv uspeh.

Vseh prireditev je bilo v minulem letu 12. Razen tega so se vršila tudi tri predavanja: 1.) Prvo predavanje je imel br. Viktor Kovač, in sicer: O sokolski ideji in sokolstvu sploh. 2.) Drugo predavanje br. starosta Oberstar J.: O vedenju in o disciplini na izletih. 3.) Tretje predavanje br. Jože Ivanc: O koristi telovadbe.

Dramatičnih iger je bilo nastudiranih 7, katere so se igrale 11krat, in sicer: 1.) Divji lovec, 2.) Domen, 3.) Razvalina življenja, 4.) Rodoljub iz Amerike, 5.) Eno uro doktor, 6.) Brati ne zna in 7.) Putifarka. Razen tega je odsek priredil tudi Maklavžev večer, pri katerem je sodeloval društveni pevski zbor, ter Silvestrov večer.

Na prošnjo prostovoljnega gasilnega društva v Sodražici je odsek sodeloval tudi pri ognjegasni veselici z eno dramatično igro. Pohvalno moramo omeniti, da je odsek naklonil znesek 600 K, ki se je nabral na Miklavžev večer iz prostovoljnih prispevkov, tamkajšnjemu šolskemu vodstvu za revne šolske otroke kot nekako odškodnino zato, ker ima v šoli pevske vaje in ker uporabljajo glasovir g. nadučitelja Vrbiča. Kakor je torej razvidno, je bil odsek izredno delaven. Le tako naprej po začrtani poti v prospeh Sokolstva in prosvete.

Danilo-Strize. V nedeljo zvečer je igral v «Ugrabljenih Sabinkah» vlogo gledališkega ravnatelja Strizeja g. Danilo, ki je vobče ostal zvest samemu sebi in gledališki publiki, kateri je glumil par desetletij nazaj. Nedeljsko občinstvo je zategadelj g. Danila takoj sprejelo z zanimanjem ter ga nagradilo za igranje s smehom in ploskanjem.

Glasbena Matica v Kranju. V nedeljo 4. t. m. je pevski zbor naše Matice priredil v Sokolski dvorani v Kranju koncert jugoslovanskih umetnih in narodnih pesmi. Zbor Matice je bil na koloдvoru navdušeno sprejet in je takoj po prihodu šel na kranjsko pokopališče, kjer je zapel nad Prešernovim in Jenkovim grobom «Vigred se povrne». Pri koncertu je dobil zbor v dar lep lovorov venec z liro, še posebej je dobil venec tudi pevovodja Hubad. Po koncertu so Kolašice priredile Matičarjem čajanko, na kateri so se vrstili govori in pesmi: Matica bo svojo kulturno nalogo, pevajoč po Gorenjskem, še nadaljevala.

Miniaturno gledališče v Splitu. V Splitu je osnoval ruski režiser Vazil Sumskij majhno gledališče, ki bo uprizarjalo operne in operetne odlomke, muzikalne slike in razne kratke umetniške kose.

Nova hrvatska drama. Zagrebški igralec in dramatik je te dni dovršil svojo drugo dramo «Ecce homo» s podnaslovom «Tragedija čovjeka iz kariota v osmih slikah». Avtor bo to dramo čital 10. t. m. v društvu hrvatskih književnikov.

Lovričeve drame v Pragi. Pred kratkim so uprizorili v Švandovem divadlu v Pragi drami Zagrebčana Bože Lovriča, «Sin» in «Ulica». Praški kritiki naglašajo Lovričevo liričnost, povdarjajo pa tudi, da «Sin» ni nič novega in da je prepolno fraz in figur. «Ulica» pravijo, je v detajlih dober ekspresionističen poizkus, v celoti pa boleha na pomanjkanju koncentracije.

Češki kvartet v Angliji. Kakor lani ob tem času, se mudi tudi letos Češki kvartet na turnirju v Angliji, kjer ima absolvirati celo vrsto koncertov. Prvi koncert so imeli kvartetovci v Liverpoolu, kjer so igrali Smetanov E-mol kvartet, znano skladbo «Iz mojega življenja», Haydnov kvartet v D-duru in Sukov kvintet, ki je šel poleg Smetanovega viharno odobravanje. Skladatelj, prvi violinist kvarteta, je bil predmet burnih ovacij, ki so pri mrzlokrvnih Angležih najredkejše čudo. Kvartet so spremili posetniki koncerta na kolodvor, odkoder so se mojstri med viharnimi ovacijami občinstva odpeljali v London, kjer so imeli koncert 12. t. m.

«Novi Rod», januar in februar 1923. Ta tržaška prvovrstna, najboljša slovenska in jugoslovanska revija za mladinsko slovstvo je pri nas še vse premalo znana; ležati pa bi morala na mizi vsake hiše, ki zmore naročnino zanjo in ima otroke. V prvih dveh številkah tekočega letnika «Novega Rodu» sodelujejo v pesniškem delu: Oton Župančič, Stano Kosovel, Karel Širok, Fran Ločniškar; v pripovednem pa: Vladimir Levstik, Fran Milčinski, Ivan Albreht, Zvonimir Kosem, Ivan Zorec. Nadaljni naši najboljši beletristi pridejo na vrsto polagoma. «Novi Rod» je vseskozi pester in opremljen z lepimi slikami, katere so do sedaj napravili: Avgust Černigoj, Fran Kralj, Maksim Gaspari in nekateri drugi risarji. Zunanjost revije je krasna. — Posamezne številke «Novega Rodu» se morejo kupiti v Matični knjigarni na Kongresnem trgu: stanejo posamič 5 Din.

«Nove Evrope» št. 7. prinaša sledečo vsebino: O privatni inicijativi; Rusija jo uvek umire od gladi; Neuspeh zemljoradničke stranke; Slovenačka pučka stranka; Prosvetni pregled, politički pregled, knjige i listovi. — Najbolj zanimiva sta prva dva članka ter informacije o Slov. ljudski stranki, katere je preko «Nove Evrope» sporočil javnosti dr. Anton Korošec. V «Političnem pregledu» se nahaja važen sestavek o Rusiji v začetku 1923. Spis podaja nazorno sliko ruskega gospodarstva. «Novo Evropo» priporočamo v čitanje in naročevanje; naslov: Zagreb, Preradovičev trg 9.

Iz življenja in sveta

O zakonu in ženi

Dunajski vseučiliški profesor dr. J. Tandler je te dni predaval o srečnih in nesrečnih zakonih in ženah. Zakon je nastal iz skrbi za potomstvo in zbrani imetek. Mož je hotel imeti jamstvo, da so otroci res njegovi in da preide njegov imetek na zakonske otroke. Toda kmalu je država prepovedala zakon med bližnjimi sorodniki. V stari rimski državi je bil izključen zakon med patriciji in plebejci, a še do zadnjih dob je bil zakon med najvišjo aristokracijo in ljudstvom velika izjema. Vse te prepovedi pa so bile vzrok nesrečnim zakonom in nesrečnim ženam. Dolgo je bila žena brezpravna last moževa. Mož je bil gospodar nad njenim življenjem, a žena sužnja, dasi morda ljubljena. Niti francoska revolucija l. 1789. ni prinesla ženi svobode. Kapitalistični svetovni red je razdelil žene v troje vrst: v bogataško, ki nič ne dela, se le zabava in lepotiči, v ženo srednjega stanu, ki je gospodinja, mati in vzgojiteljica, ter v proletarsko ženo, ki mora delati izven hiše ter opravljati še vse ono, kar opravlja žena srednjih stanov. Najbolj nesrečna žena je proletarka, najbolj srečna bi bila lahko bogataška, a navadno zaostaja za srednjo. Nesrečne pa so vse tri v zakonih, kjer jih smatrajo možje za podrejena bitja. Le kjer je žena povsem enakopravna, je mogoč resnično srečen zakon. Imperialistična politika zahteva čim več otrok samo zato, da je tem več vojakov; merkantilna politika pa hoče le čim več delavcev in delavk. Potem so plače lahko manjše, ker je konkurenca tem večja, čim več je delavnih ponudnikov. Kapitalizem zlorablja celo otroke, da pritiska na mezde. Socijalna politika pa stremi za tem, da se narodi dovolj otrok in da se ti dobro vzgoje in zadostno izobrazijo ter da najdejo pošteno plačane službe. Porodov je v vseh stanovih vedno manje, zato pa je umrljivost vedno večja! V bogatih obiteljih doseže 82 % otrok svoje 16 leto, v proletarskih pa le 49 %, t. j. vsak drug proletarski otrok umrje. Umrljivost nezakoncev je dandanes dosti manjša nego nekdaj. Državno socijalno skrbstvo ima že velikanske zasluge za vzdrževanje sirot, nezakoncev in bednih otrok. Država skrbi kolikor more za nezakonske matere, ki so bile v temnih časih zaničevane in preganjane. Nič več ni odgovorna le nezakonska mati, nego prav tako nezakonski oče. Treba pa bo zakonsko pravo še poostriti. Moškim se mora privzgojiti več spoštovanja do žene in več čuta odgovornosti za čine, storjene v ljubezni. Zaščita ženstva in dece je potrebna, ako naj se zaščiti sreča človeštva. Zato so «Dečji domovi» in «Generalna varuštva» najkoristnejše socijalne naprave.

Kalifornijsko zlato

Koncem februarja 1848 si je Švicar Sutter v Kaliforniji hotel postaviti žago in je dal kopati jarek. Da bi si delo olajšal, je napeljal deročo vodo. Takrat je opazil na dnu struge več zlatih zrn. Časopisi so kmalu zvedeli to novico in ljudje so se vsuli v dolino reke Sacramento iskat zlato. Na tisoče jih je pridrlo in pustolovstvo je vzcvetelo. Nastajala so cela nova mesta. San Francisco je naraslo v četrt leta od 6000 na 30.000 prebivalcev in vasica Sacramento, ki je štela le 4 hiše, je v enem letu narasla na 10.000 prebivalcev. In začel se je boj na življenje in smrt. Kdor je imel srečo pri iskanju zlata, je postal kmalu nesrečen: lakomna zavist ga je preganjala in često pogubila. Pustolovci so ubijali in morili drug drugega: mnogo jih je poginilo od lakote in bolezni, našli so celo mrtvece z vrečicami zlata, ki so umrli na begu od lakote in muk. Par tisoč pa se jih je vrnilo tudi bogatih domov. A tudi med temi jih je bilo le malo, ki so ostali vredni svoje trdo zaslužene sreče; večina je zaklade lehkomiselno zapravila in poginila v bedi. Kalifornijsko zlato je prineslo iskalcem več obupa in smrti, nego radosti in blagoslova.

Sutter, bivši papeški kapetan, je bil visoko inteligenten mož in tudi pustolovec. Bil je med prvimi naseljenci v dolini reke Sacramento. Kalifornija je bila takrat še mehikanska. Toda vlada mehikansko-španska se za dolino sploh

---

ski, ki je služboval v banovini in ki je Trdinov rokopis dobil v pregled, zdelo potrebno, da Trdinovim izvajanjem pripiše: «Tukaj moramo omeniti, da se kmetje niso spuntali le na Kranjskem in Štajerskem, marveč tudi na Hrvaškem, v Zagorju... izmed hrvaških Slovencev so si puntarji tudi svojega «kralja» izbrali. Ta kmetski kralj zval se je s svojim pravim imenom *Matija Gubec*...»; nato še omenja Gubčevo usodo. Kar torej Trdina v tekstu pripoveduje o Iliji, to pripoveduje Bradaška pod črto o Gubcu.

Še čudno, da ni nastal iz tega «državnopravni» spor: čigavo je bilo trpljenje in kdo je bil junak, bolj slovenski Ilija ali bolj hrvatski Gubec. Jezik se ima je v 16. stoletju obema imenoval slovenski.

Ne morem reči, katerega vira se je držal Jurčič. Njegovo besedilo je bliže Orožnu. Izključeno ni, da je Jurčič poznal Celjsko kroniko. Ko je pisal «Sina kmetskega cesarja», je bil že časnikar v Mariboru, a prišel je tudi v Celje (saj se je 1868. s Tomšičem udeležil Tabora v Žalcu), torej v kraje, kjer je Celjska kronika bila najbolj znana.

V tej zvezi bo primerno opozoriti tudi na to, da Jurčičev «sin kmetskega cesarja» pobegne v *solčavske* planine. Ta beg je brezdvomno izmislil Jurčič, a zakaj je poslal svojega junaka baš v oddaljene gore ob izvirih Savinje? Morda je kaj čul o vojaških beguncih, ki so se okoli 1849. v velikem številu skrivali baš okoli Solčave in ki se je o njih tudi več pisalo, če se ne motim, v Celskih (Slov.) Novinah (1848.—49.) in v Novicah 1862. Kot poveljnik svoje čete v solčavskih hribih, ki napada graščake, a kmete pušča na miru, je «sin kmetskega cesarja» prednik rokovnjačev.

Trpeli so naši Matije in Ilije, kmetski «kralji» in «cesarji»; trpeli so skupno, zato jim bodi hvala skupna. Mi jih danes vse kronamo z glorijo mučeniške slave.

Dr. Fr. I.

„Sedem Jugoslovanov"

Italijanski publicist Carlo Curcio, avtor nekaterih knjig o estetičnih in gospodarsko-političnih problemih, izdajatelj revije za idealistično filozofijo «L' Idea», sotrudnik in dopisnik izvrstnih italijanskih listov in ravnatelj napolitanskega dnevnika «Giornale della Sera» rešuje vprašanje kulturnega zbližanja Italije in Jugoslavije na praktičen način. Italijanskemu narodu predstavlja naše pojave in težnje tako, kakor jih je spoznal in videl sam.

Bolognski dnevnik «Resto del Carlino», najuglednejše gl. lo italijanskih intelektualcev je 15. februarja objavilo Curcijevo skic «Sette Jugoslavi» («Sedem Jugoslovanov»). Skica je oglodalo politikov Radića in Žerjava, umetnostnega zgodovinarja Izidorja Cankarja, slikarja Trepića in Jakopiča, pesnika Stana Kosovela in glasbenika Srečka Kumarja. Naj sledi iz skice par zanimivejših mest.

«Radić je pristen Hrvat; brez vzgibne in brez idealov. Njegova stranka je prava mešanica ljudi vseh mogočih uskokov. Pripovedujejo, da so njegovi pristaši nekoč v obhodu nosili Radićevo sliko po Zagrebu, vzklikajoč: «Živel Radić, naš kralj, kralj Jugoslavije!» — To zadostuje, da se spoznajo ideali tega človeka.»

«Žerjav je državni minister, zato je treba pri njem pozabiti na vse druge pritikline. On je minister za celo državo, ne za njene posamezne dele. Morda je eden izmed največjih optimistov v Jugoslaviji; Slovenec in mož poštenih načel.»

«Izidor Cankar, Cankar drugi, je umetnostni zgodovinar, kritik, upravitelj ljubljanske galerije, itd. Skratka: Izidor Cankar je duša pronicevanja umetnostne zgodovine v Jugoslaviji in arhitekt plemenite zgradbe slovenske umetnosti, katero utrjuje kakor more to le kritik z obsežno kulturo in modernim okusom.»

«Trepić je hrvatski slikar, posnemovalec italijanskega futurizma — po francoski degeneraciji.»

«Jakopič je najuglednejši zastopnik sodobnega slovenskega slikarstva. Giblje se med impresionizmom in ekspresionizmom, med objektivacijo narave in izražanjem ustvarjajoče subjektivnosti. Je duh čisto slovenske nežnosti, ki se nagiblje tu pa tam k romanticizmu. Jakopič izdaja z vso svojo krepkostjo barv in črt svoje rojstvo in svoj značaj, ki se je izobličil pod zogrnim ljubljanskim podnebjem. Prvak slovenskega modernega slikarstva. Tako vidiš Jakopiča, če ga pogledaš v obraz: brada, ki te navdaja s spoštovanjem, in oči, ki govore o ljubezni.»

Stano Kosovel je eden najvidnejših pesnikov nove slovenske literature. Slovenska lirika je romantična v svoji težnji, da bi prišla s psihologijo ruskega značaja duši do dna. Od tu ni več daleč do misticizma. Romanticizem torej med mističnostjo in psihologijo, sentimentalen bolj po vsebini kot po zunanji obliki. Tako novi pesniki nosijo v srcu zgodovino svoje domovine in ustvarjajoč grade obenem zgodovino duha slovenskega naroda.»

«Glasbenik Srečko Kumar je organizator pevskih zborov. Slovenija je bogata na številnih narodnih pesmih, preprostih in domotožnih, romantičnih in upornih obenem. Tukaj vstaja in se dviga Kumar. Vrača se k duši naroda in jo preiskuje zgodovinsko z glasbenega stališča. Njegovi zbori bodo pokazali to tako skrito in dejansko bogastvo njegovega plemena. Bolognci bodo imeli priliko slišati slovensko pesem o priliki turneje, katero priredi Kumar po italijanskih mestih. Res je, da glasba in umetnost nimata domovine. A baš v tem slučaju je pobratenje pomembno in simpatično.»

Tako Curcio v svoji skici, ki je, dasi nepopolna, prvi resni italijanski poskus približati se dejanskim razmerjem našega naroda na dostojno distanco stvarnega opazovanja.

ni brigala; zato so se priseljenci trudili, da bi dolino vzele Zedinjene države v oskrbo. Leta 1846. so se naseljenci z orožjem dvignili proti španskemu vojaštvu, amerikanske čete so jim prišle na pomoč, in združeni so pognali Špance. Z mirom 2. februarja 1848 je postala gorenja Kalifornija last Zedinjenih držav, ki so plačale le 15 milijonov dolarjev, zato pa so dobile zlata najbolj bogato deželo.

Napoleonov komorni sluga

Pred kratkim so izšli v Parizu zapiski Ljudevita Denisa, drugega komornega sluge Napoleona I., ki jih je izdal prof. Michaud. Pred nekaj dnevi umrli slavni raziskovalec velikega francoskega cesarja Napoleona, Frederic Masson, je sam pregledal ves rokopis in izjavil, da ni nobenega dvoma, da so podatki pravilni.

Lt. Denis je bil dober opazovalec, ki je imel vrh tega kot sin nekega uradnika na dvoru Ludovika XVI. zelo dobro vzgojo. On ni bil samo Napoleonov komorni sluga, ampak je bil za časa ujetništva in bolezni cesarja na otoku Sv. Helene tudi njegov tajnik. Zapiski, ki jih je zapustil, so zato velike vrednosti. Kako malo je polagal Napoleon na svojo zunanjost, je razvidno iz opazke njegovega sluge: «Napoleon je nosil prve tedne v ujetništvu na otoku Sv. Helene zelo obnošeno vojaško suknjo, katero je pozneje, ko jo je tudi že obrnil, zamenjal z zelenim civilnim sukanjičem. Imel pa je vedno svilnate nogavice, dočim si je nataknil rokavice samo tedaj, kadar je jahal. Toda še takrat jih je imel večkrat v žepu, kakor na rokah. Draguljev ni nikdar natikal. Edina dragocenost, ki jo je imel, je bila zlata ura.»

Na zunanje izkazovanje časti ni polagal sploh nobene vrednosti. Svojemu slugi je zagrozil s svojo cesarsko jezo, ako ga bo še kdaj nagovoril mesto z «Vi» z izrazom «Vaše Veličanstvo». Tudi na svoje zdravje se ni cesar nič oziral. Čeprav je vedel, da mu megla in dež silno škodujeta, je hodil cele ure po dežju naokrog in ni pomagal noben opomin. V tem oziru je bil enak brezskrbnemu otroku. Ko se mu je v dolgočasnih nočeh na otoku Heleni bližala smrt, je kašljal tako močno, da ga je bilo slišati po vsej hiši, čeprav so po stopnjicah in hodnikih dirjali neprestano razni seli.

O njegovih zadnjih urah piše njegov komorni sluga: «Cesar je umrl brez smrtnega boja. Slišati ni bilo niti najmanjšega hropenja. Ugasnil je, kakor luč svetiljke.» O zadnjih besedah cesarja, ki naj bi bile po zgodovinskem sporočilu besede «Francija, armada, vrhovni komandant, Josipina», komorni sluga Denis ne ve ničesar. Po njegovih zapiskih je zahteval umirajoči cesar od časa do časa čašo vina, kar so mu takoj prinesli. Spil je nekaj kapljic in preminul potem z besedami: «Kako dobro je vino, oh, kako dobro!»

Ženski svet

Šestdesetletnica Božene Vikove Kunetičke

Ena najznamenitejših čehoslovaških pisateljic in boriteljic za ženske pravice je Božena Vikova Kunetička, ki je nedavno praznovala svoj šestdesetletni rojstni dan. Prvenci Kunetičke so bili romantične smeri. Z obsežnim romanom «Minulost» pa je pisateljica zaključila dobo romantike in že to njeno delo preveva duh novega časa. Tu se dotika resničnega, trpkega, vsakdanjega življenja — žene. Dela, ki jih je bila Kunetička spisala do tega časa, bi bil tudi lahko spisal kak moški. Odslej pa je pisateljica govorila v imenu žen, zapostavljenih, trpečih in tlačenih. S spretno roko in globokim umevanjem razkriva Kunetička vse bolestne utripe ženskega srca, vse, tudi najskrivnejše kotičke ženske duše, polne bolesti in požrtvovalnosti, a hrepeneče po sreči. Prvi teh romanov se imenuje «Medřicka» (1897.). Junakinja mu je učiteljica, ki je postala mati. Tudi naslednji roman «Vzpoura» (Upor) ima za junakinjo ženo, ki ljubi moža, a še bolj ljubi otroka iz njunega zakona. V zbirki novel «Silhuete moža» je podala pisateljica fine, psihološko izvrstno pogojene slike. Ljubezen žene, materinstvo in vzgoja otrok so ji temata, ki jih obdeluje od raznih strani. Napisala je tudi več gledaliških iger aktualnih idej in večinoma tendenčno plemenitih smeri. «Holčička», «Kaj je bilo», «Cop», «Přitež» (Balast), «Neznama pevnina» (Neznano kopno), so naslovi nekaterih gledaliških del, ki so se z uspehom dajala tudi na nemških odrih. V vseh je mnogo satire na lažnjivost vladajoče morale, na smešnost ženske vzgoje, na sebičnost in veternjaštvo moža in nesamostojnost žene. Seveda izzivajo zato njeni spisi tudi polemiko in ostro kritiko. Vikova Kunetička je še danes jako marljiva pisateljica. Velikega pomena pa je za čehoslovaško ženstvo tudi njeno politično delovanje. Že leta 1912. je bila Kunetička še v bivši Avstriji izvoljena v okraju mladoboleslavskem v češki deželni zbor. Sicer takrat ni dobila volilnega pooblastila. Danes je državna poslanka in pripada narodno demokratski stranki. B. Vikova Kunetička je nedvomno vsestranska in silna individuajnost, češka žena, ki zaslužuje naše zanimanje in spoštovanje.

Žena in zločin

Ljudsko vseučilišče v Zagrebu priredi mnogo zanimivih predavanj. Te dni je predaval prof dr. Frank o ženi in zločinu. Ženske so dosti hitreje dorasle in zrele, zato pa tudi hitreje ostarele. Ženski spol je enostavnejši, moški zloženejši; ženska moč se periodično troši in ženska biološko več deluje. Ženska je manj občutljiva, vendar bolj reagira kot moški. Žena ima boljši spomin, a misli površneje nego moški; tudi navadno ne presoja samostojno. Žena je sprejemljiva, mož ustvarljiv. Vzgoja jo dela za otroka. Zato se ženska brani s pretvarjanjem in lažjo, ne ljubi resnice in pravice, a tem bolj lepoto in dobroto. Ker je manj občutljiva, je tudi okrutnejša. Toda bojazljivejša. Ženska ima preveč možganov za svoje telo. Zločink je manj ženskih nego moških. Na Hrvatskem in Slavoniji stoje žene zločinke proti možem zločincem v razmerju 1 : 100! Leta 1960.—10. je bilo ondi med 14.000 zločinci preko 12.000 moških. V vsi Evropi tvori ženstvo le 16 odstotkov med zločinci. To so dokazi, da je ženska manj energična in manj aktivna. Od leta 1908. pa narašča število zločink, ker je borba za obstanek večja. Med vojno je naraslo žensko zločinstvo za 100 odstotkov. Ženski zločini so tatvina, požig, sleparstvo, tihotapstvo, detomor, uboj v spanju; zločini, ki zahtevajo poguma in moči, navadno niso ženski. Na 2 in pol moška požiga prihaja 1 ženski, na 43 ubojev in umorov le 1 ženski! Samo v zastrupljanju sta si moški in ženska enaka. Na Francoskem je to dokazano. Mnogo je bilo pobožnih žensk, ki so zastrupljale. Glede detomorov si stojita ženska in moški v razmerju 5 : 1 nasproti; a tega je kriv le moški! Rojenih zločincev je po Lombrosu 22 odst. moških in le 14 do 18 odst. ženskih. Med zločinkami je 37 odstotkov prostitutk. Predavanje se bo nadaljevalo in vlada zanje veliko zanimanje. Predavatelj se poteza za višjo izobrazbo ženstva, zlasti na kmetih ter za večje socijalne pravice ženstva.

Žalno sejo za pok. narodnim voditeljem dr. Ivanom Tavčarjem je imelo Splošno žensko društvo dne 21. februarja, Narodni ženski Savez (slovenski del) pa 26. februarja. Zastopnici obeh organizacij sta se udeležili tudi pogreba na Visokem.

«Sirota Anka» v gledališču. Splošno žensko društvo v Ljubljani prirodi začetkom aprila v dramskem gledališču otroško predstavo na korist «Dečjemu in materinskemu domu». 45 do 50 učenk Št. Jakobske šole bo izvajalo spevoigro, sestavljeno po Aškerčevi baladi «Sirota Anka». Spevoigra obsega tudi več domačih, predvsem E. Adamičevih pesmi. Učenke nastopije v narodnih nošah. Vso prireditev vodi odbornica «Splošnega ženskega društva,» gospodična Milka Umbergerjeva, učiteljica v Ljubljani.

«Ženski Svet», edini slovenski ženski list, ki izhaja v Trstu, je prav raznovrsten in zanimiv. Našemu ženstvu bo v II. številki zlasti ugajal **«Materin obraz iz Cankarjevega ‚Moje življenje'»**, Adele Milčinovićeve noveleta **«Tajna»**, poročila o delovanju primorskih ženskih društev, članek **«Iščimo lepoto tudi doma»** in mnogoštevilne vesti «Iz ženskega sveta», Materinstva, «Higijene», «Kuhinje», «Gospodinjstva». Posebno dobrodošla bo našim pridnim ženam in dekletom tudi rubrika «Ročna dela», ki prinaša kranjske vezenine v slikah s popisi. «Ženski Svet» v polni meri zaslužuje naše zanimanje. Slovenke, naročite se nanj, sebi v korist in Primorkam v moralno in dejansko podporo! Naročila sprejema ga. **Ludmila Prunkova**, Ljubljana, Gruberjevo nabrežje. Naročnina: vseletno 48 D, polletno 24 D, četrtletno 12 Din.

Posnemanja vreden običaj. V Bretanji je navada, da premožne žene, ki imajo postati matere, napravijo po dve opremi otroškega perila in vsega, kar potrebuje dete. Eno za svoje, a drugo za otroka kake uboštne rodbine, ki se rodi približno istočasno. Matere so globoko uverjene, da to dobro delo mora prinesti srečo obema otročičkoma.

Prvi ženski doktorat juridičnih ved si je pridobila na Češkoslovaškem jur. dr. Andela Kozáková in je slavnostno promovirala v Pragi dne 19. decembra 1922.

Gospodarska kriza francoskih guvernant. V Franciji je veliko pomanjkanje poslov. Kmetje so, kakor v vseh državah, obogateli; zato mladi fantje in dekleta ne marajo zapustiti domačih vasij. Nasproti pa meščanske rodbine ne morejo več rediti vzgojiteljic, nego pošiljajo svoje otroke v javne šole. Vsled tega so številne guvernante in učiteljice, ki so izprašane za liceje, brez posla. Lepa izpričevala in vsa njihova učenost jim ne morejo pomagati. Saj bi našle zaslužka v gospodinjstvu, ali kaj, ko nekatere niti ne vedo, kako dolgo je treba kuhati «mehko» jaje? — Zato francoska javnost, zlasti pa novinarstvo zahteva, da se izpremene učni načrti in določila za izpite: gospodinjstvo, t. j. nauk o kuhanju in šivanju naj zavzame mesto zgodovine in kemije in drugih učnih predmetov. Tako bo mogoče poskrbeti za pošten kruh tistim dekletom, ki jih neodoliv notranji glas ne sili k gledališču, kinematografu ali k stroju-pisalu

Gospodarska vprašanja

Občni zbor Narodne banke SHS

Beograd, 5. marca.

Včeraj dopoldne se je vršil tretji zbor delničarjev Narodne banke. Predsednik Narodne banke Vajfert je v imenu upravnega odbora podal poročilo o poslovanju banke v prošlem letu. V začetku svojega govora se je v toplih besedah spominjal umrlega člana upravnega odbora dr. Ivana Tavčarja in naglašal njegove zasluge med Slovenci. V znak sožalja so navzoči stoječ vzkliknili trikrat «Slava» doktor Tavčarju».

Tekom zborovanja se je razvila živahna debata o finančni politiki Narodne banke. Dr. Vlada Marković, ravnatelj Izvozne banke, je očrtal sedaj aktuelno krizo gotovine v zvezi z dosedanjo finančno politiko Narodne banke in povdarjal, da se ta kriza ne more odstraniti potom inflacije. Priporočal je banki še nadaljnjo deflacijsko politiko in to v sporazumu s finančnim ministrom ter naglašal, da je izvedba izenačenja davčnega sistema nujno potrebna.

Peter Grebenac in nekateri drugi delničarji so protestirali proti temu, da je Narodna banka vrnila finančnemu ministru 120 milijonov dinarjev, ki jih je bivši finančni minister dr. Kumanudi vrnil banki v odplačilo državnega dolga.

Občni zbor je nato odobril poslovanje starega upravnega odbora ter mu podelil absolutorij. Pri volitvah je bil zopet izvoljen stari upravni odbor s predsednikom Vajfartom na čelu. Namesto pokojnega dr. Ivana Tavčarja je bil izvoljen v odbor dr. Karel Triller.

Iz poročila upravnega odbora je razvidno, da se je delokrog banke v prošlem letu znatno razširil. V prošlem letu je znašal **žiro-računski promet** preko 56 milijard Din, t. j. 2.3krat več nego v letu 1921. **Promet bančnih blagajnic** je dosegel 41 milijard Din; **menic je bilo eskontiranih** tekom celega leta za vsoto 5,683,505.962 Din, gotovo trikrat več nego v letu 1921.

Kreditov je bilo otvorjenih 3845 imetnikom v znesku 1,885.848.500 Din, t. j. za 824.766.500 Din več nego v letu 1921. Ta kredit je bil podeljen: denarnim zavodom 1,008.027.000, industrijcem in industrijskim podjetjem 382,369.000, trgovcem 345,133.000, ostalim ustanovam 90,319.500 Din. Po velikosti vsote je bil ta kredit podeljen sledeče: 1884 imetnikov do 50.000 Din ,v skupnem znesku 45.699.000 Din, 582 do 100.000 v skupnem znesku 51,824.500, 963 pa do 500.000 v skupnem znesku 276.374.500 in 416 preko 500.000 Din v skupnem znesku 1,511 milijonov 950.500 Din.

Poslovni promet z inozemstvom je znašal 4,562.149.090 Din. Napram letu 1921. se je štirikrat povečal. **Posojila na zaloge** (lombard) so dosegla 99,532.850.20 Din. Končno je v prošlem letu poravnanih moratornih terjatev v znesku 3.639.101.49 Din od skupne vsote 8.008.694.44 Din; Likvidacijski banki je bil izročen za naplačilo znesek 4.369.592.95. Din.

Prošlo leto se je tudi mnogo storilo na nadaljnji notranji organizaciji. Uprava je lani izdelala uredbe o notranji ureditvi, med temi: uredbo o uradniških in o ostalih uslužbencih o penzijskem fondu uradnikov in uslužbencev banke, pravila o kreditiranju in eskontiranju, pravila o amortizaciji stroškov za izdelavo novčanic itd.

Po izdelanih načrtih za razširjenje bančnega poslopja se je pričelo delo ter položil dne 19. aprila 1922 temeljni kamen

Lani se je od raznih strani zahtevalo osnovanje novih podružnic. Uprava banke ni vsem prošnjam ugodila. Osnovali sta se lani dve podružnici in sicer: na Cetinju in v Šabcu, ki sta obe začeli lani poslovati.

Zaradi **falzifikatov** sta se v prošlem letu vzeli iz prometa dve vrsti novčanic, in sicer 20dinarske (kronsko-dinarske) in 5dinarske (kronsko-dinarske) novčanice.

Obtok novčanic je znašal dne 31. decembra 1922 5.039.888.135 Din, to je za 351.430.455 Din več nego v istem času 1921. Povprečni obtok v letu 1922 je bil 4,867.651.483 proti povprečnemu obtoku 3,948,967.835 Din v letu 1921. — **Kovinske gotovine** je imela Narodna banka dne 31. decembra 1922: v kovanem zlatu 64.012.507.92 Din (napram letu 1921 za 10.176.046.70 Din manj; v kovanem srebru 16.546.411.50; v tuji valuti (pri lastnem zavodu) 1.154.288 Din (napram l. 1921 za 1.277.676 Din manj); v tuji moneti v inozemstvu vsoto 267.587.247.47 Din (napram l. 1921 za 40,412.156.22 Din manj). Obveznosti banke napram finančnemu ministrstvu v kovanem zlatu so znašale 49,792.465 (proti 1921 za 4,607.656 Din več); v kovanem srebru vsoto 889.348 (proti 1921 za 300.000 manj). — Obveznosti banke napram finančnemu ministrstvu v tujih valutah in devizah so znašale 250.275.531 Din (proti 1921 za 25.363.307 Din manj).

Rezultat vsega poslovanja Narodne banke v prošlem letu je nastopen:

Kosmati dobiček 74,218.203 Din (proti l. 1921 za 49.027.193 več). Skupni stroški in odpisovanja 16,488.238 Din. **Čisti dobiček** znaša torej 57,729.965 Din. Od tega se razdeli med upravnim in nadzornim odborom ter med guvernerjem in uradništvom znesek 8,463.797 Din, **država** pa dobi na **račun participacije** znesek 30.827.801 Din. **Dividenda je bila določena na 400 Din za delnico.**

Naše carinsko vprašanje

Carinska politika je v ozki zvezi s finančno in trgovinsko politiko. Zato je z našo finančno in trgovinsko politiko bila izza obstoja naše države nestalna tudi carinska politika, kar je bilo v škodo zlasti trgovini in je povzročalo mnogo neugodnega kritiziranja med prizadetimi krogi. Ta nestalnost je v mnogem oziru razumljiva, ker smo mlada država brez izkušenj. Interesirane kroge bo zanimalo, ako prinesemo izvleček razgovora urednika «Jugoslovenskega Lloyda» z generalnim ravnateljem carin g. Vasom Dimitrijevićem o našem carinskem vprašanju.

Generalni ravnatelj Dimitrijević, ki je priznan strokovnjak v carinskih zadevah, je v razgovoru izvajal med drugim:

V predvojni Srbiji je naša carinska politika bila do ujedinjenja osredotočena v Carinski upravi, ki je zbirala in urejevala gradivo za carinsko tarifo in trgovinske dogovore, katere je tudi sklepala. Po ujedinjenju smo dobili večje število resorov državne uprave. S tem so bile razdeljene pristojnosti za ta vprašanja. N. pr. pojavila se je Centralna uprava za trgovinski promet z inozemstvom, ki je zaključevala trgovinske kompenzacijske dogovore in regulirala našo uvozno in izvozno trgovino. Poznejše trgovinske dogovore je zaključevalo nekatere samo ministrstvo trg. in indstr., a druge samo finančno ministrstvo. Zabrane in dovoljenja izvoza je odrejevalo le ministrstvo trgovine in industrije. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je vzelo v svoje roke izvoz goved, žive in zaklane živine ter živalskih produktov, odrejevalo kontingente za izvoz ovc, ovnov, konj in odločalo izvozne postaje. Prometno ministrstvo je istotako vplivalo na naš izvoz in uvoz, zabranjujoč izvoz hrastovih pragov in prihod tujim brodom v naše vode tudi tedaj, ko naš Brodarski sindikat ni bil v stanu, da obvlada potrebe našega izvoza. Tudi vojno ministrstvo se je vrinilo v trgovinsko politiko s svojo zabrano izvoza kož, volne in ovsa. Dalje je ministrstvo za socijalno politiko v svrho regulacije prehrane in pobijanja draginje dobilo pooblaščenje s strani finančnega ministrstva, da daje dovoljenja za uvoz potrebščin. Potem so se osnovali devizni odbori pri Narodni banki, brez katerih odobrenja se ni moglo nič uvoziti preko carinarnic. Vse to je škodljivo vplivalo na našo carinsko politiko, ker se ni ta nahajala v enih rokah.

Zato je moja namera, je rekel ravnatelj Dimitrijević, da se carinska politika osredotoči v enih rokah z uspešnim sodelovanjem činiteljev, ki so zainteresirani v naši zunanji trgovini. Po njegovem mišljenju bi morale biti te roke v ministrstvu trgovine in industrije, ki da bi se moralo čim prej dobro pripraviti in organizirati za sprejem te pristojnosti. Direkcija carin, odnosno cela carinska stroka, pa da bi se morala preurediti in vsposobiti za tehnično izdelavo tarif in naj bi kot izvršilni organ tarifsko politiko pravilno sprovajala.

O carinski službi se je izjavil, da je komplicirana. Predvojni carinski kader je bil nezadosten, da bi obvladal posle, ki so se povečali, a mladi kader je še slab in neuk. Občuti se tudi pomanjkanje pisarn in skladišč, tiskanih carinskih zakonov, tarif itd. Odtod gonja proti carinski stroki. Koruptivni elementi so izkoriščali neuke in slabe moči v svoje potrebe. Zato izjavlja Dimitrijević: Moja glavna briga bo, da osnujem carinsko šolo, v kateri bi se za svojo stroko usposobljali tako novi uradniki, ki se rekrutirajo v glavnem iz vrst absolviranih dijakov trgovinskih akademij in cele gimnazije, kakor bi morali to šolo dovršiti tudi vsi mladi uradniki, ki se že nahajajo v tej stroki. Vrh tega se bom potrudil, da pridobim za carinsko stroko čim več ljudi z višjo naobrazbo.

Dalje je poudaril, da ga v njegovem razporejevanju uradništva ne vodi partizanstvo. On da vidi pred sabo samo carinike in ne pristaše te ali one stranke. Potrudil da se bo, da stre partizanstvo, v kolikor se je v zadnjem času pojavilo, ker partizanstvo slabi in ubija delovne sile.

Naš carinski zakon ima odredbe, je nadaljeval, ki so se preživele, ali pa jih je treba prilagoditi novim razmeram, a tudi mnogo nedostatkov ima carinski zakon. Moralo se bo čim prej pristopiti k reviziji zakona in postopanja.

Končno je glede odredbe o olajšavah industriji C št. 61.602 izjavil, da se nadaje izvaja in da je direkcija carin le poostrila nadzorstvo nad izvrševanjem te odredbe. Generalna direkcija carin da ne teži za oškodovanjem industrije. Direkcija carin stavlja svoj veto le pri uvozu polpredelkov iz točke 5. omenjene odredbe. Nadzorstvo nad pravilnim uporabljanjem zakonskih predpisov da ni nikomur škodovalo, pa ne bo nitj naši industriji. Škodovalo da bo mogoče le nekaterim nedopustnim špekulacijam. dete med kladivo in nakovalo.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (5. t. m.): baška pšenica, 5 vagonov po 450; banatska, en vagon, 447.50; baški ječmen, 2 vagona po 307.50; bela baška koruza, 2 vagona, 276; promptno 8 vagonov po 235 — 240; sremska koruza, dva vagona po 270; za april, 40 vagonov po 250; beli fižol baški, 1 vagon, 430; moka «0», ponudba 650; «2», 625; «6», 525; «7», 455; otrobi, ponudba 167.50. Tendenca mirna.

Tedensko poročilo z žitnega trga. Iz Zagreba poročajo: Prošli teden se je kupčija mirnejše razvijala. Pšenica se je koncem tedna plačevala 440 — 455 Din. Povpraševanje po nji je bilo živahno. Največ je bilo povpraševanja po koruzi, sremska koruza se je plačevala po 262.5 — 280 Din. Rž je notirala nominelno 350 — 387.50 Din. Ječmen za krmo se je ponujal po 305 — 315 Din, oves po 287.50 — 305 Din. Moka se je zelo prodajala: cena za št. 0 med 662.5 do 687.5 Din z vrečami.

Zagrebški sejem (3. t. m.) Cene za kg žive teže: svinje II. 23.75 — 25, teleta I. 14.5 — 15, II. 13.5 — 14. Seno se je tržilo po 178 — 212, slama po 125.

DOBAVE IN PRODAJE.

Dobava aparata za zatvarjanje branikov. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši 20. t. m. pismena ofertalna licitacija glede dobave aparata za zatvarjanje branikov.

Dobave olja in masti za avtomobile. V pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu se vrši 20. t. m. ob 11. dop. ofertalna licitacija glede dobave 6 tisoč kg redkega zimskega avto-olja, 2500 kg gostega poletnega avto-olja in 3000 kg rumene konsistentne masti.

Prodaja stare vojaške opreme. Pri Upravi zavoda za izradu vojne odeče II. v Sarajevu se vrši 20. t. m. dražba stare vojaške opreme (obleke, čepic, obutve itd.).

(Predmetni oglasi so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.)

= **Finančni minister v Zagrebu.** V soboto je imel finančni minister z zastopniki Saveza denarnih zavodov v Zagrebu posvetovanje. Med drugim je v svojem govoru izjavil, da bo vztrajal pri svoji deflacijski politiki, s katero se strinja tudi Narodna banka.

= **V trgovinski register** so se vpisale nastopne tvrdke: Hladin & Dobovičnik, trgovina z manufakturo v Celju; O. & M. Josek, trgovina z mešanim blagom in pohištvom v Celju; Tovarna lesnih izdelkov Falter v Jurkloštru pri Rimskih toplicah; «Chemotechna», kemični laboratorij, d. z o. z. v Ljubljani; «Icarus», izdelovanje letečih igrač in drugih novosti, d. z o. z. v Ljubljani; Ing. Pevac i dr., izvrševanje vsakovrstnih vrhotalnih in podtalnih stavb in industrijskih naprav, osobito gradnja železnic, izrabljanje vodnih sil itd. v Ljubljani; Rudokopno podjetje «Mangan», d. z o. z. v Ljubljani; Franc Cerar, d. z o. z. (izdelovanje klobukov iz slame in klobučine itd.) v Stobu; J. Vintar nasl., trgovina z lesom v Straži. Izbrisale so se: Prva jugoslovanska lesna industrija d. z o. z. v Celju; Brinc & Klemenc, lesna trgovina v Črnomlju; Mije Crvenkovića naslednjici D' Elia i Holujović, podružnica v Ljubljani; Franc Cerar v Stobu zaradi prehoda na družbo z o. z.

= **Jugoslovansko skladišče vina v Češkoslovaški.** Kakor poroča češko časopisje, se snuje v Češkoslovaški stalno skladišče jugoslovanskih vin.

= **Pogajanja o osnovanju tvornice vžigalic v Novem Sadu.** Iz Beograda poročajo: Upravni odbor samostalne monopolske uprave je odredil, da se iz finančnih razlogov prekinejo pogajanja s Srpsko zadružno banko o skupni gradnji tvornice vžigalic v Novem Sadu. Da pa bi se ta tvornica vendarle zgradila, so se pričela pogajanja z drugo srbsko banko.

= **Carinski nadavek v Nemčiji** je za dobo od 7. do 13. marca določen na 598.900 odst.

= **IV. belgijski veliki sejem v Brslju** se vrši od 9. do 25. aprila t. l.

? Ali ste že poslali naročnino za „Jutro“ ?

A 274/22/47

Prostovoljna dražba premičnin.

V zapuščinski zadevi po Mihaelu Cimermanu, trgovcu v Ljutomeru, se bodo na predlog dedičev dne

12. marca 1923 ob 9. uri

v hiši Mihaela Cimermana prodale po javni dražbi različne premičnine kakor zlatnina in srebrnina, obleka, pohištvo, 1 pianino, vinska posoda, 13 polovnjakov vina, registrirna in Wertheimova blagajna, manufakturno in špecerijsko blago, trgovinska oprava, razno poljedelsko in gospodarsko orodje, vozovi, 40 q slame, strešna opeka itd.

Kupnina se mora takoj plačati, kupljeni predmeti se morajo odpeljati tekom 8 dni.

Okrajno sodišče v Ljutomeru

dne 1. marca 1923.

Dopisi

KRANJ. Elektrotehniško podjetje Sušky & Gabrovšek v Kranju, še vedno podpira tujerodce, kateri imajo prednost za delo in plačo. Meseca decembra m. l. je tvrdka odpustila domače delavce češ, da nima dela, med tem ko je sprejela v službo Nemca in enega Rusa, zadnjega celo brez strokovne izobrazbe. Domače strokovne moči so bile torej vržene na cesto v zimi, v brezposelnost in bedo. Lepa narodna zavest! Omenjamo tudi, da plačuje tvrdka tujce tako, da bi za isti denar lahko vzdržavala dva monterja — domačina.

BIRČNA VAS PRI NOVEM MESTU. «Slovenčevega» dopisnika je shod demokratske stranke v Birčni vasi očividno silno razburil. Da bi zmanjšal dober efekt, skuša zato udeležence zasmehovati. Mi mu to veselje popolnoma privoščimo. Odgovarjamo mu le na kratko: v naši vasi demokratska stranka do sedaj še pri nobenih volitvah ni dobila nobenega glasu, toda 18. marca bodo klerikalci in posebno naš kaplan razočarani. Takrat bodo videli, koliko je nas zasmehovanih in kako složnost vlada med nami. Osebne napade na g. nadučitelja, učiteljico in Rustja pa zavračamo z vso odločnostjo, ker poznamo imenovane kot poštene in zveste državljane, pozivamo le strahopetnega dopisnika «Slovenca», naj pride z imenom na dan.

BREŽICE. V našem okraju se klati neki Pevec, bivši financar in «šakutar», ki se predstavlja na zakotnih sestankih kot kandidat republikanskega milijonarja Štiplce Radića. Poleg protidržavnega hujskanja obljubuje ljudem, da v Radićevi republiki ne bo nobenih davkov, nobenega vojaštva, da se bo po železnici lahko vsakdo po mili volji vozil brezplačno, in druge take naravnost nemogoče gorostasnosti. Dne 27. februarja se je pojavil zvečer v neki tukajšnji gostilni. Slučajno je prišla v isto gostilno večja družba na svoj pomenek. Ko so spoznali Radićevega kandidata, so ga pozvali, naj obrazloži svoj program, na katerem kandidira ter mu izrecno obljubili, da ga ne bo nikdo motil v govoru, ker mu hočejo stvarno dokazati demagogijo. Tega se je možakar seveda preplašil, pobral svoje šetake in odšel. Dasi se ni nikdo več dalje brigal zanj, je začel zunaj gostilne streljati. Začuvši streljanje, je pohitelo nekaj ljudi ven, ki so ga pozvali, da naj ne strelja brez potrebe tako lahkomiselno, ker bi se lahko pripetila nesreča, in da naj gre svojo pot. Mož pa je zopet ustrelil ter zadel posestnika Zorčiča v levo zgornje stegno in mu takoj nato pomeril še v prsi. K sreči je imel Zorčič še toliko moči, da ga je vdaril po roki ter mu izbil samokres, nakar je lopov pobegnil. Po izjavi zdravnika je Zorčičeva rana težka in se je bati komplikacij. Upamo, da bo oblast spravila tega nevarnega človeka na varno!

SLOVENSKA BISTRICA. Pevski zbor «Zveze jugoslovanskih železničarjev» iz Ljubljane je priredil pod vodstvom pevovodje g. Premelča minulo soboto v hotelu »Beograd« koncert, ki zasluži polne hvale. Lepi ubrani glasovi so pokazali, kako zazvoni naša pesem pod spretnim vodstvom izurjenega pevovodje. Tu pa tam je bil drugi tenor preslab, za to pa so prvi tenoristi in basi vse drugo spopolnili. Narodna pesem «Po polju že goščce cvetejo», ki jo je komponiral dirigent sam, je žela soglasen aplavz in se je morala ponoviti. Že dolgo nismo slišali tako prijetno izšolanega baritona, kot ga ima g. Mirko Premelč. Pevskemu zboru želimo kar najlepših uspehov in smo uverjeni, da bo pod takim vzornim vodstvom sijajno napredoval.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru“

Kupim že rabljeno
železno posteljo
z vložkom ali brez, zložljivo. Prosim, ponudbe na naslov Vladimir Černič, Ižanska cesta št. 20, Ljubljana.

Meblirano sobo
čedno, s posebnim vhodom
in vso oskrbo, išče za takoj ali poznejše gradnica. — Ponudbe pod «Prijeten dom» na upravo «Jutra». 352

Stanovanje
v predmestju 338
obstoječe iz ene do dveh sob in kuhinje (event. souporaba kuhinje) se išče za zakonca brez otrok proti visoki najemnini za 1. april. Ponudbe na poštni predal 129, Ljubljana.

Poslovodja
sprejme za svojo trgovino z mešanim blagom
tvrdka L. PETOVAR
IVANJKOVCI. 345

Odda se takoj
10 stanovanj
pol zasilno mebliranih, brez perila in žimnic, soba po 1000 K, v idiličnem gradu blizu železnice na Dolenjskem. Pogoj šestmesečno plačilo v naprej. Na razpolago njive in druge ugodnosti. 353
Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Stanovanje 353“.

Pletenine
kakor jopice, zimsko perilo, nogavice, rokavice v veliki izberi pri IV
A. Šinkovic nasl. R. Soss
Ljubljana, Mestni trg štev. 19.

Prodajo se novi AEG-motorji
motor za vrtilni tok 5 konjskih sil 220/380 volt za Din 7500
» » » » 3 » » 220/380 » » » 5500
» » » » 2 » » 220 380 » » » 4500
» » » » 1 » » 220/380 » » » 3500
354
z jermenico, tračnicami in zaganjačem. V zalogi vse druge vrste motorjev.
Karel Florjančič, Celje · Telefon št. 74

Potrtim srcem naznanjamo žalostno vest, da je naš brat, stric, gospod

Josip Bervar

dne 3. marca 1923 ob 12. uri dopoldne, previden s tolažili svete vere, boguvdano zaspal. Pogreb dragega pokojnika se je vršil dne 5. marca ob 10. uri dopoldne na pokopališče k sv. Juju.

Bodi mu prijazen spomin!

Medija-Izlake, dne 5. marca 1923.

Žalujoča rodbina Bervar-Kobilšek.

356

Potrti globoke žalosti javljamo, da nam je naša srčno-ljubljena sestra in teta, gospodična

IVANKA JENKO

gostilničarka

v ponedeljek dne 5. t. m., po kratki mučni bolezni, previdena s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne nam pokojnice bo v sredo dne 7. marca 1923 ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti Bohoričeva ulica štev. 9 na pokopališče k sv. Križu.

V LJUBLJANI, dne 6. marca 1928.

Žalujoči ostali

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

ZAHVALA.

Povodom hitre izgube naše nepozabne

Vide

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so ob tem krutem udarcu z nami sočuvstovali. Iskrena hvala častiti duhovščini in gg. pevcem iz Krškega za ginljive žalostinke, bratom Sokolom in sestram sokolicam, vsem tovarišem in tovarišicam blage pokojnice, kakor tudi vsem drugim mnogoštevilnim udeležnikom sprevoda ter vsem prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in krasne vence in šopke.

V Rajhenburgu, dne 5. marca 1923.

Žalujoča rodbina Skalovnik - Plukova.

Zahvala.

Za vse izkaze sočutja, ki smo jih prejeli ob težki izgubi našega ljubljenega soproga, sina, brata, svaka in strica, gospoda

Frana Kotluška

orož. kapetana II. kl.

izrekamo prisrčno zahvalo. Zahvaljujemo se vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, posebej pa še g. polkovniku Dragiću, gg. oficirjem in moštvu V. orožniške brigade, za zadnjo čast, izkazano našemu dragemu pokojniku. Istotako najlepša hvala g. vladnemu svetniku Podboju, kot zastopniku pokrajinske uprave, gg. ravnatelju in uradnikom trboveljskega premogokopa ter vsem darovateljem cvetja.

Zahvaljujemo se g. kapetanu Vošnjaku za poslovilne in tolažbe polne besede ob odprtem grobu.

Zagorje ob Savi, dne 5. marca 1923.

Štefka Kotlušek roj. Weinberger
soproga
in vsi ostali sorodniki.

338

Mali oglasi

stanejo do 20 besedi Din. 3·—, vsakih nadaljnjih 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopisovanje, spremičaine do 20 besedi 5 Din., vsakih nadaljnjih 5 besedi 2 Din. — Plača se naprej. (Lahko tudi s znamkami.) Na vprašanja se odgovarja le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor.

Službe

Knjigovodja, 792
starejša moč, bilančnik, vešč več jezikov, korespondent in strojepisec išče za takoj ali pozneje primernega mesta. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zmožen 30».

Sprejmejo se 788
dva dobra mizarja in dva polirja (poniklarja). «TRIBUNA», Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Šivilja, 686
izurjena za obleko in perilo, gre šivat na dom. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Primorska».

Ekonom,
absolvent kmetijske šole v Mariboru, išče primerne službe na kakšnem veleposestvu ali srednjeveškem gospodarstvu. Ima večletno prakso v vseh panogah gospodarstva, tudi v knjigovodstvu. Zmožen je popolnoma slovenščine, srbohrvaščine in nemščine v govoru in pisavi. Zadnjo službo je prekinil le vsled vpoklica k vojakom. Reference na razpolago. Cenjene ponudbe naj se izvolijo poslati na upravo «Jutra» pod šifro «Ekonom». 793

Skladiščar 785
z večletno prakso večjega podjetja želi službo premeniti. Vešč popolnoma kovin, strojev in poljskih pridelkov. Nastop energičen in zanesljiv. Naslov pove uprava «Jutra».

Mesarski pomočnik,
star 25 let, išče službe v mestu ali na deželi, lahko tudi kot samostojen, vešč vse like mesarije in nekoliko prekajevanja. Ponudbe naj se pošljejo na naslov «Mesarski pomočnik». Begunje pri Lescah, Gorenjsko, poštnoležeče. 780

Sedlar, 781
jermenar in torbar, zmožen za vsaka dela, tudi tovarniška, želi službo pri večjem podjetju. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Sedlar 781».

Prodajalka,
začetnica, išče službe v trgovini z mešanim blagom. Služila bi tri mesece brezplačno radi prakse. Najraje gre v trgovino, kjer bi imela vso oskrbo. Nastopi lahko takoj. Ponudbe je poslati na gdč. Pepco Senico, trgovko v Loki pri Zidanem mostu.

Instrukcije 781
ali mesto domačega učitelja i če akademik. Poučuje tudi francoščino. — Naslov pove upravništvo «Jutra».

Delavec, 782
43 let star, ki je bil v Ameriki, želi korespondirati z gospodično, ki ima nekaj premoženja pa tudi veselje za odpotovanje v Ameriko. Dobra kuharica ima prednost. Naslov pove uprava «Jutra».

Vzgojiteljica
k dvema otrokoma se takoj sprejme. Vrtnarice ali učiteljice imajo prednost. Vegova ulica 2/I., levo. 764

Delavec, 760
ki je že služil v trgovini z železnino in je navajen zapakalec, dobi dobro in stalno mesto pri tvrdki Franc Stupica, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1. Predstaviti se je s spričevali vsak dan med 9. in 12. uro dopoldne ali med 2. in 6. uro popoldne.

Kontoristinja 763
z dvorazredno trgovsko šolo in prakso, želi premeniti službo v mesto ali na deželo. Naslov v upravi «Jutra».

Dva starejša trgovska pomočnika, 761
izučena železninarja, za skladišče, trezna in zanesljiva dobita, ako sta res zmožna, dobro plačano mesto. — Ponudbe «Pod dobra moč» na upravništvo «Jutra».

Trgovska pomočnica
izvežbana v trgovini mešanega blaga, išče službe najrajše v Ljubljani. Ponudbe je poslati pod «Marljivost» na upravo «Jutra». 789

Dobra strojepiska
vešča tudi vseh pisarniških del, išče dopoldanskih ali popoldanskih ur. Ponudbe pod «Dobra 1478». 788

Knjigovodja 729
(korespondent), prvorstna moč, z večletno prakso, želi premeniti mesto. Gre tudi na deželo. Pojasnila pri Aloma Company, znanična in reklamna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Strojnik, 743
trezen, zanesljiv, izučen ključavničarstva, vešč dela tudi v električni stroki, išče službe v kakem večjem podjetju v mestu ali na deželi. Ponudbe prosim na upravo «Jutra» pod «Strojnik 743».

Knjigovodja - bilancist,
zmožen bančnega, trgovskega in industrijskega knjigovodstva, želi premeniti službo. Popolnoma samostojna moč z vpogledom v zadevajoče pravne posle, popolnim poznanjem zemljiške knjige, dober korespondent, kalkulator in organizator. Najrajše gre k kaki večji lesni tvrdki; prevzame tudi upravo večjega posestva. Ponudbe pod «Samostojen in agilen» na upravo «Jutra». Želi prazno stanovanje. 750

Kupim

Petrolejske vrče
z ali brez zbojev in železne barele kupujemo v vsaki množini, Hrovat & Komp., Ljubljana, Vegova ulica 6. 751

Več 1000 728
koreničenih trt, rep. portalis, se kupi. Prodajalec naj se zglasi na naslov, Franc Kerin, Krško 22.

Prodam

Turške srečke
vrednostni papirji stalne vrednosti in ogromnimi dobitki v zlatu (zadene vsaka srečka) prodja samo radi bede državni uradnik. — Naslov: Ugodno, poštnoležeče, Ljubljana. 786

8 HP Benzinmotor
naprodaj, in stavbene parcele na Prulah, približno 1.800 m². Grubarjevo n. brežje št. 22. 735

Seno, konja in oizo
proda mesar Julius, Sv. Petra cesta 79. 787

Lokali

Vinski veletrgovci!
Proda se radi preselitve v inozemstvo krasna viuska klet z inventarjem ter z nedovršenim nadstropjem na glavnem trgu Ormoža, torej v neposredni bližini Ljutomerskih goric. Zelo pripravno kot filjalka vinskih veletrgovcev iz Kranjske. Informacije daje Stanko Grivec, Ormož. 756 a

Hlev
za dva konja, kjer bi se lahko tud krmo shranjevalo, išče v bližini Gosposvetske ceste, Dunajske ali druge ceste v tem okolišu trgovina z železnino proti dobri najemnini. Ponudbe pod »Illev« na upr. «Jutra». 762

Stanovanja

Mrzlična soba,
lepa, meblirana, s posebnim vhodom, z eno ali dvema posteljama, z električno razsvetljavo, odda takoj. Ponudbe pod «Soba 200» na upravo «Jutra». 763

Mala soba 791
za pisarno v sredini mesta se išče. Ponudbe pod «Takoj 792» na upravo «Jutra».

Na stanovanje
in hrano sprejmem takoj gospoda. Naslov pove uprava «Jutra». 788

Nepremičnine

Hiša z vrtom 767
se prodja v Rožni dolini št. 106 pri Marjaku za K 480 000. Stanovanje z dvema sobama in kuhinjo prosto po dogovoru, lahko tudi takoj.

Vila pri Mariboru in postaji ob gozdu, nekaj krasnega K 1,100 000;
Žaga in mlin na turbino in paro;
Posestva, mala in velika, ter graščinska s fundusom;
Gostilna, dobro mesto v 3 orali posestva;
Trgovska hiša in tovarniška hiša;
Gostilna s 26 orali posestva;
Gozdno posestvo, 210 oralov, smrekov les, 1,200.000, priložnostni kup;
Vila, hiša v Mariboru in okolici proda pisarna Žagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 759

Prodado se parcele,
poljubne površine v Stožicah ob glavni cesti po 15 Din m². Poizve se v Rožni dolini št. 106 pri Marjaku. 766

Dopisovanje

Radi pomanjkanja znanja 787
se želi seznaniti s poštenim slovenskim dekletom, 22 do 30 let starim v svrho ženitve trgovec in posestnik pri Kamniku. Ponudbe je pošiljati: Poštnoležeče Kamnik pod «Ljubo».

Razno

Oddam fantka,
dva meseca starega, le boljšim ljudem. Poizve se v upravi «Jutra». 795

Razne vozove 784
imam v zalogi in v delu, ter izvršujem po naročilu. Istotam se sprejme kolarski pomočnik. Mihael Lozar, v Dragomelju, p. D mšale.

Priporoča 737
se cenjenim damam za izdelovanje svilenih klobukov. Popravila točno in poceni. Sprejemajo se slamniki v barvanje, belenje in prevbliknnje, J. Štemberger, Dunajska cesta 9.

300.000 do 500.000 Din
se išče posoditi na stari industrijsko podjetje proti 10 do 12 %, obresti na prvo mesto. Čas do 10. marca 1923. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zlata gruda». 7 6

Pozor! Cene nizke!
Oglejte si veliko zalogo otroških vozičkov, dvokolesa, motorčkov, šivalnih strojev in pnevmatike. «Tribuna» tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4. 790

Trboveljski premog in drva 41
stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Zastopstva za Beograd
prevzema agentura in komisijska trgovina
M. VRHOVEC, Beograd
Zeleni Venac br. 11. 129

Poslopje
za večjo delavnico v okolici Ljubljane
se kupi.
Prednost imajo objekti z vodno močjo. Ponudbe na poštni predal 129, Ljubljana. 357

Kože divjačine 39
vsake vrste, tudi zajčje, kupuje trgovina s usnjem B. Zdravič, Ljubljana, Sv. Florjana ul. 9.